

גמרא סדורה

מסכת חולין

פרק י' - "הַזְרוּעַ וְהַלְחָיִים"

לימוד פרק זה
מוקדש לאיש היקר,
דוד שלמה (שלומי) מרק ז"ל
בעל מידות וערכים של דור הגאולה
הקדיש את חייו לתורה ולבטחון ישראל

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק וינט

טל' - 0526071122

דואר ליה vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות שמורות לעמותת "וכל בניך לימודיך" ולדניאל ברק וינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרת רווח.

ג' ניסן תשע"ט

מסכת חולין פרק י' - "הזרוע והלחיים"

רס"ו

1. קל, א-ב

קלא

מתניתין

הזרוע והלחיים. בארץ ובחוצה לארץ. משום דבעי למימר בחולין אבל לא במקדשין נקט להו:
בפני הבית. בעודו קיים:
חולין אינו חייבין בחזה ושוק. אלא קדשים לחודיהו:
ואתן אותם. בחזה ושוק כתיב אותם מיעוטא הוא חזה ושוק אין ולא דבר אחר:

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן. הרי הן כמקדיש עצים ואבנים לדמיהם ואין בהן קדושת הגוף ואם נפדו הרי הן כחולין גמורים וחיובים בבכורה אם ילדו בכור הרי הוא קדוש וכל זמן שלא נפדו לא כדאמר בבכורות פ"ב (דף יד.) קסבר האי תנא קדושת דמים מדחה מן הבכורה דאין קדושה חלה על קדושה:

וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונם. מה שאין כן במקדיש תמימים ונסתאבו ופדאן דאמר'י בבכורות (דף טו.) רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר בפסולי המוקדשין לאחר פדיון הכתוב מדבר מדאיצטריך קרא למימר בהו הטמא והטהור יאכלנו וכתוב תזבח ואכלת בשר תזבח ולא גיזה ואכלת ולא לכלבך בשר ולא חלב וולדן דתמימים שנסתאבו ונפדו תנן במתניתין דאסור ובבכורות (דף יד.) מוקמינן כגון דאיבער לפני פדיון ואתיליד לאחר פדיון בין רישא דקתני מותר בין סיפא דקתני אסור:

ויוצאין לחולין. עיי' פדיון להיות כחולין גמורים אפילו ליגזז וליעבד מה. שאין כן בקדם הקדשן את מומן כדלקמן במתניתין: **והשוחטן בחוץ פטור**. ואילו בקדם הקדשן את מומן תנן מתניתין לקמן דחייב אם שחט בחוץ קודם פדיון ואע"ג דאין ראוי לפתח אהל מועד דהא בעלי מומין ניהו ותנן (זבחים דף קיב.) הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ ושאינו ראוי בפנים אין חייבין עליו בחוץ הא מוקמינן לה בבכורות (דף טז.) בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו הילכך הואיל ובפנים לא ירדו חייבין עליהן בחוץ וכולה הך מתני' מיתניא בבכורות בפרק שני (דף יד.) והתם תני לה משום בכורות והכא תני לה משום מתנות:

ואין עושין תמורה. אפילו קודם פדיון ובבכורות מפרש טעמא טוב מעיקרו עושה תמורה ואפילו נעשה רע אחר שהקדישו אבל רע מעיקרו אינו עושה תמורה:

ואם מתו יפדו. ואע"פ שאינם ראויים אלא לכלבים ואין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כדפרישית לעיל ואכלת ולא לכלבך הי"מ בקדשים שקדם הקדשן את מומן אבל הני כדילקא בעלמא ניהו ולא נתן להו קדושת הגוף ועוד אשמעינן דלא בעינן העמדה והערכה וקסבר קדשי בדה הבית לא היו בכלל העמדה והערכה דכתיב בפדיון קדשים שנסתאבו לאחר כך והעמיד את הבהמה (ויקרא כז) וכיון דמתה אי אפשר להעמידה:

חוץ מן הבכור והמעשר. דאע"ג שקדם מומן להקדשן חלה עליהם קדושה גמורה לכל דבריהם אלא שאין כשרים ליקרב דבכור ברחם תלה רחמנא לא שנא תם ולא שנא בעל מום קדיש תם קרב ובעל מום נאכל לכהן כדילפינן בבכורות (דף כח.) ובשרם יהיה לך בשרם תרי משמע לימד על בכור בעל מום שמתנה לכהן ומעשר בהמה נמי כתיב ביה (ויקרא כז) העשירי יהיה קדש לא יבקר בין טוב לרע טוב היינו תם רע היינו בעל מום:

או מום עובר קודם להקדשן. דמום עובר כמאן דליתיה דמי:
פטורין מן הבכורה. ואע"פ שנפדו ויצאו לחולין להיתר אכילה פטורין מן הבכורה אם ילדו דכתיב בהו (דברים יב) כצבי וכאיל וצבי ואיל פטורים מן הבכורה דהא בקר וצאן כתיב:

ומן המתנות. זרוע ולחיים וקובה דאין נוהגין בצבי ואיל דכתיב (שם יח) אם שה:

ואין יוצאין לחולין. בפדיון:
ליגזז וליעבד. כדפרישית לעיל תזבח ואכלת אין בהן אלא היתר זביחה ואכילה בלבד אבל גיזה ועבודה לא:

וולדן וחלבן אסור. בבכורות (דף יד.) מוקי לה דאיבער לפני פדיון ואתיליד לאחר פדיון דאי איבער ואתיליד לפני פדיון ולד צבי ואיל הוא ואם נולד לפני פדיון מאי איריא הני אפילו קדם מומם להקדשן נמי ולדן לפני פדיון אסור:

והשוחטן בחוץ חייב. כדפרישית לעיל בדוקין שבעין וקודם פדיון:

ועושין תמורה. קודם פדיון דכתיב (ויקרא כז) טוב ברע או רע בטוב:

מתו מעצמן. או משום דבעינן העמדה והערכה או משום. דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים:

גמ'

הוא אמינא קדשים חייבין במתנות: מקל וחומר מחולין כדאמרן במתניתין והיכי מצייני למימר הכי הא איכא למפרך בהאי ק"ו מה לחולין כו' וקרא. למה לי בכור. אינו נוהג במקדשים. דבקר וצאנך כתיב (דברים טו) ולא הקדש ועוד תקדיש כתיב (שם) ולא שכבר קדוש:

תיתי מזכרים. כלומר אי לאו אותם דקרא הוה אמינא תיתי בק"ו מזכרים דחולין דליכא למיפרך בהו שכן חייבין בבכורה שאין יולדין:

ראשית הגז אינו נוהג במקדשים. דהא לאו בני גיזה ניהו דכתיב (שם יח) גז צאנך ולא הקדש: ראשית הגז כל השנה כשהוא גוזז צאנו נותן לכהן דבר מועט כדמפרש לקמן (דף קלה.) שיעורא וקרי ליה ראשית כי היכי דקרי תרומה (שם) ראשית דגנך:

תיישים. זכרים אין בהם לא בכורה ולא ראשית הגז ואי לאו אותם מחייבין מתנות בקדשים מק"ו מתיישים חולין:

הזרוע והלחיים והקבה:

נוהגין: בארץ, ובחוצה לארץ.

בפני הבית, ושלא בפני הבית.

בחולין,

אבל לא במוקדשין.

שהיה בדיון:

ומה אם החולין: שאינו חייבים - בחזה ושוק,

חייבים - במתנות.

קדשים: שחייבים - בחזה ושוק,

אינו דין שחייבים: במתנות?!

תלמוד לומר: "ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו,

לחק עולם"⁴⁷⁹ (ויקרא ז, לד) -

אין לו אלא מה שאמור בענין.

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן, ונפדו:

חייבין - בבכורה,

ובמתנות.

ויוצאין לחולין: להגזז,

ולהעבד,

וולדן וחלבן - מותר לאחר פדיון.

והשוחטן בחוץ - פטור,

ואין עושין תמורה.

ואם מתו - יפדו,

חוץ מן הבכור,

ומן המעשר.

כל שקדם הקדשן את מומן,

או מום עובר קודם להקדשן ולאחר מפאן נולד להם מום קבוע,

ונפדו:

פטורין מן הבכורה,

ומן המתנות,

ואינן יוצאין לחולין: להגזז,

ולהעבד.

וולדן,

וחלבן - אסור לאחר פדיון.

והשוחטן בחוץ - חייב,

ועושין תמורה,

ואם מתו - יקברו.

גמרא

טעמא דכתב רחמנא: "אותם" (ויקרא ז, לד) -

הא לאו הכי, הוה אמינא: קדשים חייבין במתנות.

איכא למיפרך:

מה לחולין שכן חייבין בבכורה!

תיתי מזכרים.

מה לזכרים שכן חייבין ב'ראשית הגז'!

מתיישים.

⁴⁷⁹ מי את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקהתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל

רַס"י

מעשר בהמה אינו במוקדשין. דכתיב יהיה קדש ולא שכבר קדוש בפ"ב דבכורות (דף נג:): הילכך לא אתי בק"ו דאיכא למיפרך תאמר במוקדשין שאין נכנסין לדיר להתעשר: **מזקנים**. אי לאו אותם הוה מיייתנן ליה מק"ו מתיישים זקנים דחולין שכבר נתעשרו ואין צריכין עוד להכנס לדיר: **מה לזקנים**. תיישים זקנים דחולין בדין הוא שהן חייבין במתנות: **שכן נכנסו כבר לדיר להתעשר**. תאמר בקדשים שלא נכנסו כבר לדיר להתעשר ומהדר אי לאו אותם הוה מיייתנן להו בק"ו מלקוח ויתום הלקוח פטור ממעשר בהמה אם לקח עשרה טלאים מן השוק פטור מלעשר דבקרד וצאנך אמר רחמנא והיתום שמתה אמו בשעת לידה כגון זה פירש למיתה וזה פירש לחיים כדאמר בהשוחט (לעיל דף לח:): פטור ממעשר בהמה דאינו ראוי לקדש דכתיב תחת אמו פרט ליתום וילפינן מעשר בהמה מייניה בפ"ב דבכורות (דף נז:). ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר נאמר כאן תחת אמו ונאמר להלן תחת השבט מה כאן פרט לכל השמות הללו כלאים ונדמה ויוצא דופן ויתום דכולהו מימעטי מהאי קרא דשור או כשב אף להלן לענין מעשר פרט לכל השמות הללו אע"ג דבעל מום נכנס לדיר להתעשר אלו אין נכנסים: **ה"ג במינן קאמרת קדשים נמי במינן**. כגון חולין נכנסין לדיר הילכך אי לאו אותם אתי בק"ו: **מה קדשים שאין חייבים במתנות**. דהא ממעטינן להו מאותם דכתיב גבי חזה ושוק אותם ולא מתנות: אמר קרא במתנות חולין זה יהיה דבר זה נוהג בחולין ואין חזה ושוק נוהגין בהן: בחזה ושוק כתיבא תנופה לפני ה': **אי אבראי**. חוץ לעזרה: **קא מעייל חולין לעזרה**. מידי דלא איתעביד ביה צורך גבוה: **המזיק מתנות כהונה**. קודם שנתן לכהן השליכם לאור או לים:

מה לתיישם שכן נכנסין לדיר להתעשר!

מזקנים.

מה לזקנים שכן נכנסו לדיר להתעשר!

מלקוח, ויתום.

מה ללקוח ויתום שכן נכנסין במינן לדיר להתעשר!

במינן קאמרת? קדשים נמי במינן נכנסין לדיר להתעשר!

ויהיו חולין - חייבין בחזה ושוק,

מקל וחומר:

ומה קדשים - שאין חייבים במתנות,

חייבין בחזה ושוק.

חולין - שחייבין במתנות, אינו דין שחייבין בחזה ושוק!?

אמר קרא: **"וזה יהיה משפט הפהנים"**⁴⁸⁰ (דברים יח, ג),

"זה" - אין,

מידי אחרתא - לא.

אלא טעמא דכתב רחמנא **"זה"**,

הא לאו הכי, הוה אמינא: חולין חייבין בחזה ושוק, והא בעי **"תנופה"**⁴⁸¹ (ויקרא ז, ל)!

היכא לינופינהו?

אי אבראי **"לפני ה"** (ויקרא ז, ל) כתיב!

אי אגואי - קא מעייל חולין לעזרה!

הלקד לא אפשר!

קלב,

אלא **"זה"** - למה לי?

לכדרב חסדא,

דאמר רב חסדא:

המזיק מתנות כהונה,

או שאכלן - פטור מלשלם.

⁴⁸⁰ וזה יהיה משפט הפהנים מאת העם מאת זכחי הנבה אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרע והלחיים והקבה
⁴⁸¹ ודין תביאנה את אשי ה' את החלב על החזה וביאנו את החזה להניף אתו תנופה לפני ה'

2. קל, ב - קלא, א

רש"י

דכתיב בהו זה. דמשמע בעודן קיימות חייב ליתנן אבל אינן קיימות לא חייב הכתוב בהן תשלומין:
שאינן לו תובעים. אין לו בעלים שיוכלו לתובעו בדין שהוא יכול לומר לו לכהן אחר אני נותנן ולא לך:

משפט מלמד שהמתנות דין. דיינין נזקקין להן להוציאן בדיינין אלמא כהן ראשון התובע מוציאן מידו וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה ממון שאינן לו תובעין הוא:

לחולקן בדיינין דיינין אומרים לו לישראל. לזה תן המתנות שהוא חבר ואל תתן לזה שהוא עם הארץ:

ויאמר לעם. ביהושפט כתיב בדברי הימים סיפיה דקרא למען יחזקו בתורת ה':
מנת. חלק כהונה:

אטו חזה ושוק מי לא. בדיינין מיחלקו. כלום היה יכול לתתם לכהן עם הארץ והא מנת נינהו:
אלא לאו להוציאן בדיינין. אלמא דממון שיש לו תובעין הוא משום הכי ממעט חזה ושוק דכיון דלכפרה ולרצוי בא לא שכיח דמעב:

הכא במאי עסקינן דאתו לידיה. דכהן ואחר כך גזלם זה ממנו דהוה ליה ממון שיש לו תובעין שכבר זכה זה בהן ודמי כמאן דגזל מיניה גלימיה:

ופריך אי דאתו לידיה. דכהן מאי למימרא פשיטא דיכול להוציאן בדיינין וקמהדר דאתו לידיה בטיבליהו הבהמה שלימה היתה מונחת אצלו וזכה במתנות מן ההפקר:

כמי שהורמו דמיין. וזכה בהן במתנות ששויים לכל הכהנים מהני זכיה אס קדם אבל חזה ושוק אינו אלא לאותו בית אב ולא מהני:

בעל הבית. עשיר שהיה עובר ממקום למקום:

וצריך ליטול כו'. ונצרך למזונות נוטל לקט כשאר עניים הואיל שעכשיו עני הוא:

וכשיחזור ישלם. אלמא כל מידי דחייביה רחמנא למיתב לעניים הבא ראשון יכול לתובעו והוא הדין למתנות כהונה:

גופא:

"אמר רב חסדא:

המזיק מתנות כהונה, או שאכלן - פטור מלשלם".

מאי טעמא?

איבעית אימא:

דכתיב: "זה" ⁴⁸² (דברים יח, ג).

ואיבעית אימא:

משום דהוי ליה: "ממון שאין לו תובעים".

מיתבי:

"זה יהיה משפט הפהנים" (דברים יח, ג) - מלמד שהמתנות דין.

למאי הלכתא?

לאו להוציאן בדיינין!

לא!

לחולקן בדיינין.

וכדרב שמואל בר נחמני,

דאמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

מנין שאין נותנין מתנה לכהן עם הארץ?

שנאמר: "ויאמר לעם, ליושבי ירושלים,

לתת מנת הפהנים והלזים למען יחזקו בתורת ה'" (דברי הימים ב' לא, ד).

כל המחזיק בתורת ה' - יש לו "מנת",

ושאינו מחזיק בתורת ה' - אין לו "מנת".

תא שמע:

"רבי יהודה בן בתירא אומר:

"משפט" (דברים יח, ג) - מלמד שהמתנות דין.

יכול אפילו חזה ושוק דין?

תלמוד לומר: "זה".

למאי?

אלימא: לחולקן בדיינין - אטו חזה ושוק לאו בדיינין מיחלקו?!

אלא לאו להוציא בדיינין!

הכא במאי עסקינן:

דאתו לידיה.

אי דאתו לידיה - מאי למימרא!

דאתו לידיה בטבליהו,

וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורמו - כמי שהורמו דמיין.

תא שמע:

"בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום,

וצריך ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני - נוטל,

ולכשיחזור ישלם,

דברי רבי אליעזר" (פאה ה, ד)!

אמר רב חסדא:

⁴⁸² זה יהיה משפט הפהנים מאת העם מאת זכחי הנזב אם שור אם שיה ונתן לפהו הרע והלחיים והקבה

מדת חסידות שָׁנוּ כָּאן.

רַס"י

מדת חסידות שנו כאן. אם חסיד הוא ישלם:
תנא תני ישלם. דמשמע על כרחו ואת אמרת כו':
ועוד. מי סברת מדרבי אליעזר קמותיב דמצנין למימר דרב חסדא משני עלה מדת חסידות שנו כאן אלא מדרבנן מוטיב ועלה משני רב חסדא (מדת חסידות שנו כו': כאן. הא) דקתני עני היה באותה שעה דמשמע דתידוק מינה דעשיר בעי שלומי לאו בדיינין קאמר אלא אם חסיד. הוא צריך לשלם לצאת ידי שמים:
וכן לוי שאכל מעשרותיו טבלים. שלא הפריש תרומת מעשר:
את קדשי בני ישראל אשר ירימו לה' אין לך בהן אלא משעת הרמה. הכי גרסינן ליה בתוספתא:
דאתו לידיה. דכהן:
בטבלייהו. שהופקד הטבל אצלו:
כמי שהורמו דמיין. זכה בהם מן ההפקר שהרי קדם ל"א שמסר לו את הטבל לזכות בתרומה שבו:
אם בחובו. שהיה חייב לו דבר קצוב ממון:
חייב לעשר. ממקום אחר וליתן לכהן שהרי הוא כמוכר:
ואם באנפרות. בהפסד ועל חנם פטור מלעשר קתני מיהת אם בחובו חייב לעשר אלמא יש לו תובעין דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו מאי חיוב מצוה איכא הא לא פש גביה מידי:
שאני התם דקא משתרשי ליה. התם לאו בהוצאה בדיינין תנן בה אלא חיובא בעלמא כשאר חיובי מעשרות וחיובא ודאי איכא עליה דהא משתרשי ליה כלומר משתכר הוא בה שהרי היה צריך לפרוע מעות:
א"ל. לטבח:
מכור לי בני מעיה. בני מעיה של פרה זו:
והיו בהן מתנות. הקבה: נותנן: לוקח זה לכהן:
ואין. המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקבה:
לקח הימנו במשקל. הליטרא. כך וכך ושקל לו הקבה:
נותנן לו. לוקח לכהן שהרי הגזל אצלו וצריך להשיב:
והטבח ינכה לו מן הדמים. על כרחו שמכר דבר שאינו שלו:
ואמאי. נותנן לכהן ליהוי כמוזיק כו':
תשעה נכסי כהן. לא ידעתי היכן שנויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומוצא אני ט"ו מתנות כהונה שכולן נכסי כהן לעשות בהן כל צרכי התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים וראשית הגז ומתנות של חולין ושל קדשים והקרן והחומש של גזל הגר ושדה אחוזה ושדה חרמים ובכור בעל מום ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ונראה בעיני שכולן שונים בה וחיוב תרומה ותרומת מעשר והדמאי וחלה כחדא דכולהו תרומה ניהו ובכור ופדיון הבן ופדיון פטר חמור כחדא וקרן וחומש דגזל הגר חדא וכולהו הנך מתנה לכהן הן ולקמן בפירקין (דף קלג:) חשיב כל כ"ד מתנות כהונה הגזל את הגר ונשבע לו ומת הגר ואח"כ הודה. ונשבע לשקר דאמר רחמנא ואם אין לאיש גואל וגוי וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין וכתוב האשם המושב לה' לכהן ותניא בפרק הגזל בב"ק (דף קי.) האשם זה קרן המושב זה חומש דגבי נשבע לשקר בפקדון או בגזל כתיב ביה חומש בין בגזל חבירו בפרשת ויקרא בין בגזל הגר בפרשת נשא:

אמר רבא:

תנא תני "ישלם", ואת אמרת מדת חסידות שָׁנוּ כָּאן!?

ועוד מדרבי אליעזר ליקום וליתוב!

אלא מסיפא:

"וחכמים אומרים: עני היה באותה שעה" (פאה ה, ד).

טעמא דעני,

הא עשיר - משלם,

אמאי? ליהוי כמוזיק מתנות כהונה או שאכלן!

אמר רב חסדא:

מדת חסידות שָׁנוּ כָּאן.

תא שמע:

"מנין לבעל הבית שאכל פירותיו טבלין,

וכו לוי שאכל מעשרותיו טבלים,

מנין שפטור מן התשלומין?

תלמוד לומר: "ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו" (ויקרא כב, טו).

אין לך בהן אלא משעת הרמה ואילך,

הא משעת הרמה ואילך מיהא משלם,

אמאי? ליהוי כמוזיק מתנות כהונה או שאכלן!

הכא נמי,

קלא,א דאתו לידיה בטבלייהו,

וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורמו - כמי שהורמו דמיין.

תא שמע:

"הרי שאנסו בית המלך גרנו:

אם בחובו - חייב לעשר,

אם באנפרות - פטור מלעשר!"

שאני התם, דקא משתרשי ליה.

תא שמע:

"אמר לו: מכור לי בני מעיה של פרה,

והיה בהן מתנות כהונה - נותנן לפהו,

ואינו מנכה לו מן הדמים.

לקח הימנו במשקל - נותנן לפהו,

ומנכה לו מן הדמים" (חולין קלב).

אמאי? ליהוי כמוזיק מתנות כהונה, או שאכלן!

שאני התם,

דאיתנהו בעינייהו.

תא שמע:

"תשעה נכסי כהן: תרומה,

ותרומת מעשר,

וחלה,

ראשית הגז,

ומתנות,

והדמאי,

והבכורים,

רש"י

למה אמרו. למאי הלכתא :
וס"ת. אע"פ שאינו לאכילה ולא
לדבר שיבא לידי אכילה ולבי.
מגמגם למאי תנייה הואיל ותנא
דאפי' בהמה טמאה לוקח מהן :

והקרו והחומש".

למאי? לאו להוציאן בדיינין!

לא!

לכתנן:

"למה אמרו נכסי בהן?

שקונה בהן: עבדים,

וקרקעות,

ובהמה טמאה,

ובעל חוב נוטלן בחובו,

ואשה בכתובתה,

וספר תורה" (בכורים ג, יב).

3. קלא, א-ב

רס"י

חטיף מתנתא. כשהיו התינוקות מוליכין הזרוע והלחיים והקבה לכהן חוטפם מידיהם: לא **מסתייה**. לא די דכשהוא שוחט את בהמתו אין אנו כופין אותו לתת מתנות לכהן אחר: **אלא מיחטף נמי חטיף**. בתמיה: **ורב**. מאי דעתיה דאמר לא מסתייה דלא שקלינן מיניה דמשמע שהיינו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו: **אי איקרו עם לשקול מיניה**. דהא מאת העם מאת זובחי הזבח כתיב (דברים יח) ואי לא איקרו עם רחמנא פטריה ומאי טיבותא עבדינן גבייהו: **מספקא ליה**. לרב ומשום ספקא פטר ליה דהמוציא מחברו עליו הראיה: **להא שמעתא**. דרב דמספקא ליה: **ד' מתנות עניים**. הנהגות בכרם ואלו הן: **הפרט והעוללות**. כדכתיב (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט ובמס' פאה (פ"ז מ"ד) מפורש איזו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף:

ההוא ליואה דהוה חטף מתנתא,

אתו אמרו ליה לרב.

אמר להו: לא מסתייה דלא שקלינן מיניה, אלא מיחטף נמי חטיף?!

ורב,

אי איקרו **"עם"**⁴⁸⁴ (דברים יח, ג) - משקל נמי לשקול מיניהו!

אי לא איקרו **"עם"** - רחמנא פטרינהו!

מספקא ליה אי איקרו **"עם"** אי לא איקרו **"עם"**.

יתיב רב פפא וקאמר לה להא שמעתא.

איתיביה רב אידי בר אבין לרב פפא:

"ארבע מתנות עניים שבכרם: הפרט,

והעוללות,

והשכחה,

והפאה.

ושלש שבתבואה: הלקט,

והשכחה,

והפאה.

שנים שבאילו: השכחה,

והפאה.

בולו אין בהם טובת הנאה לבעלים.

ואפילו עני שבשראל - מוציאין מידו.

מעשר עני המתחלק בתוך ביתו - יש בו טובת הנאה לבעלים,

ואפילו עני שבשראל - מוציאין אותו מידו.

ושאר מתנות כהונה, כגון: הזרוע,

והלחיים,

והקבה - אין מוציאין אותן⁴⁸⁵ לא מכהן לכהן,

ולא מלוי ללוי.

ארבע מתנות שבכרם: הפרט,

והעוללות,

והשכחה,

והפאה"

דכתיב: **"וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט"**⁴⁸⁶ (ויקרא יט, י).

וכתיב: **"מי תבצור כרמך לא תעולל אחריו"**⁴⁸⁷ (דברים כד, כא).

אמר רבי לוי:

"אחריו" - זו שכחה.

פאה?

גמר **"אחריו"** **"אחריו"** מוית,

דכתיב: **"מי תחבט ויתך לא תפאר אחריו"**⁴⁸⁸ (דברים כד, ט).

ותנא דבי ישמעאל:

⁴⁸⁴ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרוע והלחיים והקבה

⁴⁸⁵ מסורת הש"ס. גירסת מהדורת וילנא: (מידו)

⁴⁸⁶ וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני ה' אלהיכם

⁴⁸⁷ מי תבצור כרמך לא תעולל אחריו לגר ליתום ולאלמנה יהיה

⁴⁸⁸ מי תחבט ויתך לא תפאר אחריו לגר ליתום ולאלמנה יהיה

"שְׁלֹא תִטּוֹל תְּפָאֲרֹתוֹ מִמֶּנּוּ".

קלא, ב **"שְׁלֹשָׁה שָׁבָתוֹבָאָה: הַלְקֵט ^הַשְּׂכָחָה וְהַפָּאָה".**

דְּכַתִּיב: **"וּבְקִצְרֵכֶם אֶת קִצְרֵי אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרֵךְ, וְלִקְטֵי קִצְרֵךְ"**⁴⁸⁹ **וְגו'** (ויקרא כג, כב).

"מִי תִקְצֹר קִצְרֵךְ בְּשֵׂדֶךְ וְשִׁכַּחְתָּ עֹמֵר בְּשֵׂדֶךְ"⁴⁹⁰ (דברים כד, יט).

"שְׁנַיִם שָׁבָאִילָן: הַשְּׂכָחָה וְהַפָּאָה".

דְּכַתִּיב: **"מִי תִחַבֵּט וַיִּתֵּךְ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרָיִךְ"**⁴⁹¹ (דברים כד, ט).

וְתִנָּא דְבֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל:

"שְׁלֹא תִטּוֹל תְּפָאֲרֹתוֹ מִמֶּנּוּ.

אַחֲרָיִךְ - זֶה שְׂכָחָה".

"וְכֹוֹל אֵין בְּהוּ טוֹבַת הַנָּאָה לְבַעֲלִים".

מַאי טַעְמָא?

'עֲזִיבָה'⁴⁹² (ויקרא כג, י) **כְּתִיבָא בְּהוּ.**

"וְאֶפִּילוּ עָנִי שְׂבִי שְׂרָאֵל - מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ".

דְּכַתִּיב: **"וְלִקְטֵי קִצְרֵךְ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם"**⁴⁹³ (ויקרא כג, כב) - **לְהַזְהִיר עָנִי עַל שְׁלוֹ.**

"וּמַעֲשֵׂר עָנִי הַמִּתְחַלֵּק בְּתוֹךְ הַבַּיִת - יֵשׁ בוּ טוֹבַת הַנָּאָה לְבַעֲלִים".

מַאי טַעְמָא?

'נְתִינָה'⁴⁹⁴ (דברים כו, יב) **כְּתִיבָא בֵּיהּ.**

"וְאֶפִּילוּ עָנִי שְׂבִי שְׂרָאֵל - מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ".

דְּאָמַר רַבִּי אֵילְעָא:

גְּמַר "לִגֵּר" (ויקרא כג, כב) "לִגֵּר" (דברים כו, יב) מִהֶתֵּם,

מַה לְּהֵלֶן - מוֹזְהָר עָנִי עַל שְׁלוֹ,

אִף כָּאן - מוֹזְהָר עָנִי עַל שְׁלוֹ.

וְשָׂאֵר מִתְּנֻחַת כְּהוֹנָה בְּגוֹן: הַזְרוּעַ,

וְהַלְחִיטִים,

וְהַקְּבָה - אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן: לֹא מִכְּהוּ לְכַהֵן,

וְלֹא מִלּוֹי לְלוֹי".

הָא מִלּוֹי לְכַהֵן - מוֹצִיאִין,

רַש"י

וְהַשְּׂכָחָה וְהַפָּאָה. כוּלְהוּ יִלְיָף לְקַמְן. פֶּרֶט עֲנִיבִים הַנוֹשְׂרִין בְּשַׁעַת בְּצִירָה:

לְקַט. הַנוֹשֵׁר בְּשַׁעַת קִצְרָה:

שְׂתִים בְּאֵילָן. לְקַמְן יִלְיָף לְהוּ:

אֵין בְּהוּ טוֹבַת הַנָּאָה לְבַעֲלִים. אֵין בִּידָם לְתַתָּן לְכָל מִי שִׁירְצוּ אֲלֵא כָל הַקּוֹדֵם זָכָה וְלִקְמִיָּה מִפְּרֵשׁ טַעְמָא:

מוֹצִיאִין אֶת שְׁלו מִיָּדוֹ. אִם הִיָּה לּוּ כֶרֶם אוּ תְבוּאָה אוּ אֵילָן כּוֹפִין אוֹתוֹ לִיתָן אֲבַל מִעֵשֶׂר עָנִי הוּאֵיל וּמִתְחַלֵּק בְּתוֹךְ הַבַּיִת לְאַחַר שֶׁהַכְּנִיס תְּבוּאָתוֹ לְבַיִת:

יֵשׁ בְּהוּ טוֹבַת הַנָּאָה לְבַעֲלִים. שְׁבִידוֹ לְתַתָּן לְאִיזָה עָנִי שִׁירְצָה וְחִבְרִיו אוֹמַר לּוּ הִילֵךְ סַלַע זֶה וְתָן כָּל מַעֲשְׂרוֹתֶיךָ לְקְרוֹבֵי עָנִי וְהֵינּוּ טוֹבַת הַנָּאָה דְּבַר מוֹעֵט:

ד' מִתְּנֻחַת. בְּרִישָׁא מִפְּרֵשׁ לֵה לְכוּלָּה בְּרִישָׁא וְהַזְרָד מוֹתִיב תִּיּוֹבְתָא:

אַחֲרֵיךְ זֶה שְׂכָחָה. שְׂאִינָה אֲלֵא מֵאַחֲרֵי כִדְתַנְן (פָּאָה פִּיּוּ מִיָּד) שְׁלַפְנֵי אֵינוּ שְׂכָחָה שְׁלֵאַחֲרֵי שְׂכָחָה זֶה הַכֹּלָל כָּל שֶׁהוּא בְּבַל תְּשׁוּב שְׂכָחָה שְׂאִינוּ בְּבַל תְּשׁוּב אֵינוּ שְׂכָחָה פָּאָה בְּכֶרֶם גְּמַר אַחֲרֵיךְ אַחֲרֵיךְ מְזִיַת דְּכַתִּיב בֵּיהּ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרֵיךְ וְתִנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שְׁלֵאַ מִכּוֹמַר לֹא תִטּוֹל כָּל פֶּאֶרוֹ לְשׁוֹן (אִיּוֹב לֵא) וּבְכָל תְּבוּאָתֵי תִשְׂרֵשׁ דְּמִשְׁמַע עֵקִירָה וְלִשׁוֹן (דְּבָרִים כה) וְיִזְנֵב בְּךָ נֹטַל אֶת זֶנֶבְךָ אֲשֶׁר־יִרְבֵּעַ בְּלַעֲיָי וְהֵינּוּ שְׁלֵאַ תִּטּוֹל פָּאָה:

כוּלְהוּ עֲזִיבָה כְּתִיבָא בְּהוּ. שְׂצִרִיק לְהַנִּיחַ שֵׁם בְּהַפְקַר וְלֹא שִׁיחְלַקֵּם הַנֶּךְ דְּכַתִּיב בְּהוּ תַעֲזוֹב הַרִי עֲזִיבָה וְהַנֶּךְ נְמִי כְּתִיב בְּהוּ יִהְיֶה הֵינּוּ בְּעִזְבָּה דְּמִשְׁמַע בְּהוּיִיתוּ יִהְיֶה דְּלֵא כְּתִיבָא בְּהוּ נְתִינָה:

לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגֵּר וְגו'. וּמִשְׁמַע לֹא תִלְקֹט אֲנִי מוֹזְהִיר לְעָנִי:

נְתִינָה כְּתִיבָא בֵּיהּ. וְנִתַּת לְלוֹי לְגַר וְלִיתוּם וְלֵאלְמָנָה (שֵׁם כו):

גְּמַר לְגַר לְגַר מִהֶתֵּם. מוֹלְקֵט קִצְרֵיךְ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגֵּר:

מַה לְּהֵלֶן עָנִי מוֹזְהָר. כְּדֵאמְרֵינָן לְהַזְהִיר עָנִי עַל שְׁלוֹ:

הָא מִלּוֹי לְכַהֵן מוֹצִיאִין. אֲלֵמָא דְּלוּיִם אֵיקְרוּ עִם וְאֵמָאֵי מוֹצִיאִין אֵי מִסְפָּקָא לִיָּה לְרַב אֵי אֵיקְרוּ עִם אֵי לֹא:

⁴⁸⁹ וּבְקִצְרֵכֶם אֶת קִצְרֵי אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרֵךְ וְלִקְטֵי קִצְרֵךְ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵי
⁴⁹⁰ מִי תִקְצֹר קִצְרֵךְ בְּשֵׂדֶךְ וְשִׁכַּחְתָּ עֹמֵר בְּשֵׂדֶךְ לֹא תִשׁוּב לְקַחְתּוֹ לִגֵּר לִיתוּם וְלֵאלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
⁴⁹¹ מִי תִחַבֵּט וַיִּתֵּךְ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרָיִךְ לִגֵּר לִיתוּם וְלֵאלְמָנָה יִהְיֶה
⁴⁹² דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מִי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קִצְרֵיהֶּ וְהִבַּאתֶם אֶת עֹמֵר רָאֵן
⁴⁹³ וּבְקִצְרֵכֶם אֶת קִצְרֵי אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרֵךְ וְלִקְטֵי קִצְרֵךְ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגֵּר תַּעֲזוֹב אוֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵי
⁴⁹⁴ מִי תִכְלֶה לְעַשׂוֹר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בְּשָׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּתָה לְלוֹי לִגֵּר לִיתוּם וְלֵאלְמָנָה וְאָכְלוּ בְּשַׁעֲרֶיךָ וְשִׁבְעוּ

אלמא: איקרו "עם" ⁴⁹⁵ (דברים יח, ג)!

רפ"י

ומתרץ כגון הזרוע ולא זרוע.
 כלומר. אשאר מתנות כהונה
 שהן מתנה לכהן בזו קאמר
 דמוציאין ולא זרוע עצמה
 דילמא לא מיקרו עם:
ומאי ניהו? דמוציאין מלוי לכהן
 מעשר ראשון:

ופריך מעשר ראשון דלוי הוא.
 ואמאי מוציאין אותו מידו לתתו
 לכהן:

אף לכהן. דבכ"ד מקומות נקראו
 כהנים לויים הלכך אע"ג
 דבמעשר ראשון לוי כתיבא ביה
 כהנים נמי משתמע: וקמסיים
 מילתיה אימר דאמר כו':

בתר דקנסינהו עזרא. ביבמות
 (דף פו:): אמר מפני מה קנסו
 לויים במעשר מפני שלא עלו בימי
 עזרא דכתיב ואבינה בעם
 ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי
 שם אבל מקרא מפורש לא
 מצאתי שקנסם אבל דוגמא יש
 לדבר שכתוב בעזרא (נחמיה י)
 בסופו והיה הכהן בן אהרן עם
 הלויים במעשר הלויים למדנו
 שלא האמינום על תרומת מעשר
 ולא היו חולקין להן מעשר בגורן
 אלא (דקנסינהו) בפני הכהנים:

ומהדר אימר דקנסינהו כו' משקל נמי מינייהו מי אמר.
 בתמיה אכתי הדרא אתקפתא
 לדוכתיה הא מלוי לכהן
 מוציאין:

אלא הכי תריץ כגון הזרוע.
 מוציאין מלוי לכהן ולא זרוע
 עצמו ומאי ניהו כגון זרוע
 ראשית הגז דהתם לא כתיב עם
 ואי נמי לא איקרו עם מחייבי:

כל דבר שבקדושה. שאסור
 לזרים כגון תרומה וכיוצא בהן
 מוציאין מיד לוי לכהן:

ושאין בה משום קדושה כגון הזרוע כו'. שבאין מבהמות של
 חולין אין מוציאין מיד לוי לכהן
 אלמא פשיטא לן דלא איקרו עם
 ואמאי מספקא ליה לרב:

כגון זרוע ולא זרוע. דזרוע
 מוציאין דאיקרו עם והאי דקתני
 דאין מוציאין במעשר ראשון
 קאמר ובתר דקנסינהו עזרא
 ואיצטריך ליה לאשמועינן
 דאע"ג דקנסינהו עזרא דלא
 למיתני להו דידהו מיהא לא
 שקלינן מינייהו:

השוחט לכהן. להכי נקט השוחט
 לכהן דעליה דטבח רמיא דכתיב
 (דברים יח) מאת זובחי הזבח:
וליתני ללוי ולעובד כוכבים.
 ואנא ידענא דכ"ש (בהך):

כגון הזרוע ולא זרוע,
 ומאי ניהו? מעשר ראשון.

"מעשר ראשון" - דלוי הוא!

כרבי אלעזר בן עזריה,
 דתניא:

"תרומה - לכהן,

מעשר ראשון - ללוי,

דברי רבי עקיבא.

רבי אלעזר בן עזריה אומר: אף לכהן.

אימר דאמר רבי אלעזר בן עזריה "אף לכהן",
 לכהן ולא ללוי - מי אמר?

אין, לכתר דקנסינהו עזרא.

אימר דקנסינהו עזרא: דלא יהיין להו,
 משקל מינייהו - מי אמר?

אלא כגון זרוע, ולא זרוע,
 ומאי ניהו?

ראשית הגז.

תא שמע:

"זה הפלל:

כל דבר שהוא בקדושה, כגון: תרומה,

ותרומת מעשר,

וחלה - מוציאין אותו מידם.

וכל דבר שאינו בקדושה, כגון: הזרוע והלחיים והקבה - אין מוציאין אותו מידם!"

כגון זרוע, ולא זרוע,
 ומאי ניהו?

מעשר ראשון,

ולכתר דקנסינהו עזרא.

תא שמע:

"השוחט: לכהן,

ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות" (חולין קלב).

הא ללוי ולישראל - חייב!

לא תימא: הא ללוי ולישראל - חייב,
 אלא אימא: הא לישראל - חייב.

אבל ללוי - מאי? פטור?!

אי הכי, ליתני: 'השוחט ללוי, ולעובד כוכבים פטור מן המתנות'!

ועוד,

הא תניא:

"השוחט: לכהן ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות,

ללוי ולישראל - חייב!"

תיובתא דרב!

⁴⁹⁵ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שיה ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה

רַש"י

וכפר את מקדש הקדש. בעבודת יום הכפורים: **לפני ולפנים.** מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים דפר ושעיר של יוה"כ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו כדאמרינן בשבועות (דף ב.): **מזבח כמשמעו.** על מי שעבד בטומאה במזבח בלא חיוב מקדש כגון נטמא במקדש דעבד בלא שהייה דאין כאן טומאת מקדש דהיכא דנטמא בעזרה קי"ל בשבועות (דף טז.) הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שישהה כדי השתחואה: **יכפר אלו העזרות.** על טומאה שאירעה בעזרה על הכהנים ששגגו ונכנסו טמאים לעזרה וכן לויים וישראלים ועבדים קראי יתירי קדריש: **עבדים.** כנענים דאינהו נמי בעי כפרה דכל מצות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן וכל מקום דכתיב עונש איש ואשה שוין: **דמר סבר איקרו עם.** והווי בכלל עם הקהל הילכך וכפר יתירא אעבדים אתא: **ומר סבר לא איקרו עם.** ובעי קרא: **הילכתא כרב.** ולא שקלינן מינייהו: **וכרב חסדא.** דאמר מזיק מתנות כהונה או אוכלן פטור:

אמר לך רב:

תנאי היא,

דתנאי:

"וכפר את מקדש הקדש"⁴⁹⁶ (ויקרא טז, לג) - **זַה לְפָנַי וּלְפָנֵיכֶם,**

"אהל מועד" - **זַה הַיְכָל.**

"מזבח" - **בְּמִשְׁמְעוֹ.**

"יכפר" - **אֵלֹו עֲזָרוֹת.**

"כהנים" - **בְּמִשְׁמְעוֹ.**

"עם הקהל" - **אֵלֹו יִשְׂרָאֵל.**

"יכפר" - **אֵלֹו הַלְוִיִּם."**

ותנאי אידך:

"יכפר" (ויקרא טז, לג) - **אֵלֹו עֲבָדִים."**

מאי לאו בְּהָא קְמִיפְלָגִי:

דְּמַר סָבַר: אֵי קָרוּ עִם,

וּמַר סָבַר: לֹא אֵי קָרוּ עִם.

וְרַב, אֵי סְבִירָא לִיהַּ כְּהַאי תְּנָא, לִימָא,

וְאֵי סְבִירָא לִיהַּ כְּהַאי תְּנָא, לִימָא?

מִסְפָּקָא לִיהַּ:

אֵי - כְּהַאי תְּנָא,

אֵי - כְּהַאי תְּנָא.

דְּרִישׁ מְרִימַר:

הַלְכְּתָא: כְּוֹתִיָּה דְּרַב.

וְהַלְכְּתָא: כְּוֹתִיָּה דְּרַב חֲסֵדָא.

⁴⁹⁶ **וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר**

4. קלא, ב - קלב, א

רפ"י

לכהנת. בת כהן אפילו אשת איש דכיון דקדושה לית להו דאינון אסורים לזרים הרי מותרת בהן ולא דמי לתרומה ואי משום ונתן לכהן (ויקרא כב) קסבר אפילו כהנת משמע:
מנחת כהנת נאכלת. השיריים כמנחת ישראל:

מנחת כהן אינה נאכלת. דכולה כליל דכתיב (שם ו) כליל תהיה: **מטונך.** הגעתיך משי"ה אמרינן גבי מנחת כהנת דנאכלת דאהרן ובניו כתובין בפרשה וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן וגוי וכיון דכתיב בהדיא בני אהרן למעוטי בנות אהרן אבל מתנות לא כתיב בהו אלא כהן גרידא ומשמע כהן ואפילו כהנת:

סתם מן המפורש. כהן סתם דכתיב גבי מתנות ממפורש מבני אהרן דכתיב גבי מנחה דמה להלן כהן ולא כהנת דאהרן ובניו כתובין אף הכא כהן ולא כהנת: **דבי ר' אליעזר בן יעקב תנא.** בעלמא כהן ולא כהנת אבל כהן דכתיב גבי מתנות אפילו כהנת במשמע מאי טעמא הוי מיעוט כו' דברישיה דקרא כתיב וזה יהיה משפט הכהנים דמשמע כהנים ולא כהנות וכתוב בסיפיה דקרא ונתן לכהן הזרוע וגוי דמשמע נמי כהן למעוטי כהנת ואין מיעוט אחר מיעוט כו':

רב כהנא. ישראל הוה ואשתו כהנת:
אכיל. מתנתא:

בשביל אשתו. שהיתה כהנת דס"ל כהן ואפי' כהנת:

הלכתא כותיה דרב חסדא. דאמר לעיל (דף קל:) המזיק מתנות או שאכלן פטור מלשלם: **והלכתא כרב אדא בר אהבה.** דפטר נמי בנה של לוייה מפדיון הבן כבנו של לוי דתנן כהנים ולויים פטורים בפ"ב דבכורות (דף יג.) ואשמעינן רב אדא דלוייה כלוי אליבא דמר בריה דרב יוסף דמוקי לה לדרב אדא בר אהבה בפ"י יש בכור לנחלה (שם דף מז.) אפי' איעברא מישראל דבפטר רחם תלא רחמנא והרי רחם שיצא ממנו לאו דחיובא הוא ולאפוקי מדרב פפא דמוקים לה דאיעברא מעובד כוכבים אבל איעברא מישראל בתר אב אזלינן ליה וחייב:

עולא הוה יהיב מתנתא לכהנתא.

איתיביה רבא לעולא:

"מנחת כהנת - נאכלת,

מנחת כהן - אינה נאכלת."

ואי אמרת כהן ואפילו כהנת - והכתיב: **"וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל"** (ויקרא ו, ז)!

אמר ליה: רבי!

קלב, א מטונך!

"אהרן ובניו"⁴⁹⁷ (ויקרא ו, ז; ט:יא) כתובין בפרישה.

דבי רבי ישמעאל תנא:

"כהן"⁴⁹⁸ (דברים יח, כ) - ולא כהנת,

וילמוד סתום מן המפורש."

דבי רבי אליעזר בן יעקב תנא:

"כהן" - ואפילו כהנת,

הוי מיעוט אחר מיעוט,

ואין מיעוט אחר מיעוט - אלא לרבות."

רב כהנא אכל בשביל אשתו.

רב פפא אכל בשביל אשתו.

רב יימר אכל בשביל אשתו.

רב אידי בר אבין אכל בשביל אשתו.

אמר רבינא:

אמר לי מרימר:

הלכתא: כוותיה דרב.

והלכתא: כוותיה דרב חסדא.

והלכתא: כוותיה דעולא.

והלכתא: כוותיה דרב אדא בר אהבה -

לויה שילדה - בנה פטור מחמש סלעים.

⁴⁹⁷ ז וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני ה' אל בני המזבח.

^ט והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה

יא כל זכר בכני אהרן יאכלנה חק עולם לדורותיכם מאשי ה' כל אשר יגע בהם יקדש

⁴⁹⁸ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זכחי הזבח אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרע והלחיים והקבה

5. קלב, א

רש"י

מן התייש ומן הצביה פטור מן המתנות. דשה כתיב ולא צבי: מכדי קי"ל. באותו ואת בנו (לעיל דף פ.) דלענין כסוי הדם ומתנות לא משכחת לה פלוגתייהו דר' אליעזר ורבנן אלא בצבי כו' ר' אליעזר סבר שה ולא מקצת שה: בשלמא ר' אליעזר דפטור. כלאים הבא מן התייש ומן הצביה סבירא ליה שה ולא מקצת שה: אידך פלגא לימא ליה. ישראל לכהן אייתי כו': מאי חייב נמי. דקמחייבי רבנן: חלבו אסור כחלב בהמה. דאזלינן לחומרא בכולהו: ואם איתא. כדקאמרת דמחייבי רבנן בחצי מתנות אמאי קתני הכא וחייב בזרוע לחיים וקבה דמשמע בכולהו חייב: ומהדר. לאו דוקא קתני חייב בזרוע כו' אלא איידי דתנא רישא דדמו כולו טעון כסוי וחלבו אסור דלא מצי למיתני חצי חצי דהא לא אפשר שחצי חלבו אסור וחצי מותר וה"י דחצי דמו טעון כסוי וחצי דמו אינו טעון ומשום רישא תנא סיפא ולא משום דוקא דה"י דאינו חייב אלא בחצי מתנות: שור. הוה מצי למימר:

תנו רבנן:

"הזרוע והלחיים והקבה - נוהגים ב: כלאים, ובכו".

רבי אליעזר אומר:

כלאים הבא מן העז ומן הרחל - חייב במתנות. בבבוי⁴⁹⁹ - פטור מן המתנות".

מכדי קיימא לן:

דלענין כסוי הדם,

ומתנות - לא משפחת ליה אלא בצבי הבא על התייש.

ובין לרבי אליעזר בין לרבנן,

מספקא להו: אי - חוששין לזרע האב,

אי - אין חוששין.

וב"שה" ואפילו מקצת שה קמיפלגי:

מר סבר: שה ואפילו מקצת שה.

ומר סבר: שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן.

בשלמא רבי אליעזר דפטור - קסבר: שה ולא מקצת שה.

אלא לרבנן:

נהי נמי דקסברי "שה" ואפילו מקצת שה - פלגא לשקול,

ואידך פלגא - לימא ליה אייתי ראיה,

דאין חוששין לזרע האב ושקול!

אמר רב הונא בר חייא:

מאי "חייב"? נמי דקא אמר: חייב בחצי מתנות.

מתיב רבי זירא:

"כו".

יש בו דרכים שוין לבהמה,

ויש בו דרכים שוין לחיה,

ויש בו דרכים שוין לחיה ולבהמה.

ביצד?

חלבו - אסור כחלב בהמה.

ודמו - חייב לכסות בדם החיה.

"דרכים שוין לבהמה ולחיה" - שדמו,

וגידו - אסורין כבהמה וחיה.

וחייב - בזרוע ולחיים והקבה.

ורבי אליעזר פוטר⁵⁰⁰ (בכורים ב, ח-יא).

ואם איתא, 'חייב בחצי מתנות' מבעי ליה!

איידי דתנא חלבו ודמו, דלא מתניתין חצי חצי,

משום הכי לא קא תני חצי.

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

כוי לרבנן - חייב בכולהו מתנות.

דתניא:

"שור"⁵⁰⁰ (דברים יח, ג) - מה תלמוד לומר: "אם שור"?

לרבות את הכלאים.

"שה" (דברים יח, ג) - מה תלמוד לומר: "אם שה"?

לרבות את הבוי".

⁴⁹⁹ מסורת הש"ס ע"פ המהרש"ל. גירסת וילנא: (מן התייש ומן הצביה)

⁵⁰⁰ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זכחי הנובח אם שור אם שה ונתן לפה הזרע והלחיים והקבה

רַס"י

לחלק. דאי לא הוה כתיב אם הוה אמינא דאינו חייב במתנות עד שישחוט שה קמ"ל אם שאם שוחט שור בפני עצמו חייב ליתן מתנות:

הזבח. משמע אפילו זבח אחד: **הדין עם הטבח.** דינו של כהן לתבוע מן הטבח המתנות ואע"פ שאין הבהמה של טבח אלא משל אחרים:

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָאֵי "אִם" לְמָה לִּי?

מִיבְעֵי לִיהּ לְחֵלֶק.

וְרַבְנָן, לְחֵלֶק מְנָא לְהוּ?

נִפְקָא לְהוּ: **"מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח"**⁵⁰¹ (דברים יח, ג).

וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָאֵי **"מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח"** - מֵאֵי עֶבֶד לִיהּ?

מִבְעֵי לִיהּ לְכַדְרָבָא,

דְּאָמַר רָבָא:

הַדִּין עִם הַטָּבַח.

⁵⁰¹ וְזֶה יִהְיֶה מְשִׁפֵּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעֵם מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׂוֹר אִם שֵׂה וְנִתְּנוּ לַפְּהוּ הַזְרוּעַ וְהַלְחִי"ם וְהַקֶּבֶת

6. קלב, א-ב

רש"י

מתני'

בכור. של ישראל שנתערב במאה בהמות אחרות:
בזמן שמאה. בני אדם שוחטין את הבהמות פוטרים את כולן ממתנות כהונה דכל אחד ואחד יכול לדחות את עצמו ולומר לכהן בכור שלי הוא וכן שני וכן שלישי:

ואם אחד שוחט את כולן. אין פוטרין אותם מאה בהמות מליטין מתנות לכהן אלא אחד הואיל שהוא שוחט את כולן אבל אחד יכול לפטור מן המתנות שאי אפשר שלא יהא הבכור אחד מהן ויכול לומר זה הוא ומן הבכור אין נותנים שאין קדושה חלה על קדושה:

צריך שירשום. שיעשה בו סימן שיבינו הרואים שאינו כולו של ישראל:

אם אמר. כהן לישראל אני מוכר לך פרה זו חוץ מן המתנות שבה פטור ישראל מן המתנות:

ואם אמר. ישראל לחבירו טבח מכור לי כו' כדפרישנא לעיל (דף קלא.).

גמ'

אמאי. פוטרים את כולן הא יכול לבא כהן עליו משני צדדין כלומר בשני כחות ולימא ליה אי בכור הוא כוליה דידי הוא:

אמר רב אושעיא. הכא במאי עסקינן דקתני מתניתין דפוטרין את כולן בבא אותו בכור ליד כהן ונפל בו מום קבוע:

מתניתין

בכור שנתערב במאה:

בזמן שמאה שוחטין את כולן - פוטרים את כולן. אחד שוחט את כולן - פוטרים לו אחד.

השוחט: לכהן,

ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות.

והמשתתף עמהן - צריך שירשום.

ואם אמר חוץ מן המתנות - פטור מן המתנות.

אמר: "מכור לי בני מעיה של פרה" והיו בהן מתנות - נותנן לכהן, ואינו מנפה לו מן הדמים.

לקחו הימנו במשקל - נותנן לכהן,

ומנפה לו מן הדמים.

גמרא

ואמאי? יבא עליו כהן משני צדדין, ולימא ליה: אי בכור הוא - כוליה דידי הוא, ואי לאו בכור הוא - הב לי מתנתאי!

קלב, ב, אמר רב אושעיא:

בבא לידי כהן, ומכרו לישראל במומו.

7. קלב, ב

"הַשׁוֹחֵט לִכְהֵן וְלַעֹבֵד כּוֹכְבִים פְּטוּר מִן הַמִּתְנִיחַ."

וְלִיתְנִי: כִּהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים - פְּטוּרִין מִן הַמִּתְנִיחַ!

אָמַר רַבָּא:

זֹאת אוֹמְרָת: הַדִּין עִם הַטֵּבַח.

דְּרִשׁ רַבָּא:

"מֵאֵת הָעַם"⁵⁰² (דברים יח, ג) - וְלֹא מֵאֵת הַכֹּהֲנִים.

כִּשְׁהוּא אוֹמֵר: "מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח" (דברים יח, ג) - הֵוֵי אוֹמֵר אֶפִּילוּ טֵבַח כִּהֵן בְּמִשְׁמַע.

אוֹשְׁפִיזִיכֶנִּיה דְּרַבִּי טַבְּלָא כִּהֵן הָוֵה,

וְהָוֵה דְּחִיק לִיָּה מִלְתָּא אֲתָא לְקַמֵּיה דְּרַבִּי טַבְּלָא,

אָמַר לִיָּה: זִיל אִישְׁתַּתֵּף בְּהַדִּי טַבְּחֵי יִשְׂרָאֵל, דְּמַגּוּ דְּמַפְטְרֵי מִמֵּתַנְתָּא מְשַׁתְּפֵי בְּהַדְּךָ.

חִיבִיָּה רַב נַחְמָן.

אָמַר לִיָּה: וְהָא רַבִּי טַבְּלָא פְּטָרִין!

אָמַר לִיָּה: זִיל אֶפִּיק, וְאִי לֹא מַפְקִינָא לְךָ רַבִּי טַבְּלָא מֵאוּנְךָ!

אָזַל רַבִּי טַבְּלָא קַמֵּיה דְּרַב נַחְמָן, אָמַר לִיָּה: מַאי טַעְמָא עָבִיד מַר הָכִי?

אָמַר לִיָּה: דְּכִי אֲתָא רַבִּי אַחָא בַר הֲנִינָא מְדַרְזֵמָא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי:

זְקִנֵי דְרוּם אָמְרוּ: כִּהֵן טֵבַח שְׁתִּים וְשִׁלְשׁ שַׁבָּתוֹת - פְּטוּר מִן הַמִּתְנִיחַ,

מַכָּאן וְאֵילָךְ - חִיבֵיב בְּמִתְנִיחַ.

אָמַר לִיָּה: וְלַעֲבִיד לִיָּה מַר מִיָּהֵת כְּרַבִּי אַחָא בַר הֲנִינָא!

אָמַר לִיָּה: הֵנִי מִלִּי דְלֹא קִבַּע מְסַחֲתָא,

אָבַל הָכָא הָא קִבַּע מְסַחֲתָא.

אָמַר רַב הֶסְדָּא:

הָאִי כִּהֵנָּא דְלֹא מַפְרִישׁ מִתְנִיחָא - לִיָּהוּי בְּשִׁמְתָא דְאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל.

רַס"ו

וְלִיתְנִי כִּהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים כו'. דְּהָא לֹא אִיקְרוּ עִם וּמַאי אִירִיא

דְּקִתְנִי הַשׁוֹחֵט:

זֹאת אוֹמְרָת. מִתְנִיחִין דְּקִתְנִי

הַשׁוֹחֵט אֲתָא לְאִשְׁמוּעִין

דְּבַעֲלָמָא הִיכָא דְקִשְׁחִיט בְּהַמַּת

יִשְׂרָאֵל הַדִּין עִם הַטֵּבַח דִּינוּ שֶׁל

כִּהֵן לְתַבּוּעַ מִתְנִיחֵי מִן הַטֵּבַח

וְהִכָּא כִּיּוֹן שֶׁהַבְּחֵמָה שֶׁל כִּהֵן

וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים הוּא פְּטוּר הַטֵּבַח

מִן הַמִּתְנִיחַ וְהָא לֹא מַצִּינֵן לְמִילָף

מַכְהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְחוּד:

וְלֹא מֵאֵת הַכֹּהֲנִים. קִס"ד

דְּכִהֲנִים לֹא אִיקְרוּ עִם:

כִּשְׁהוּא. אוֹמֵר מֵאֵת זֹבְחֵי

הַזֶּבַח. כְּלוּמַר מִי שֶׁהוּא וְאֶפִּילוּ

כִּהֵן לְהַבִּיא כִּהֵן שְׁנַעֲשֶׂה טֵבַח

לְמַכּוּר אֲבַל אֲבַחְמָה שֶׁהוּא שׁוֹחֵט

לְצַרְכוּ פְּטוּר:

וְהוּוֹ דְּחִיקָא לִיָּה מִלְתָּא. דְּחוּק

וְעֵנִי הִיָּה:

דְּמַגּוּ דְּפְטוּרָתָא לְהוּ מִמִּתְנִיחָא.

מְזַרְוֵעַ לְחִיָּים וְקַבָּה כְּדַאמְרִין

בְּמִתְנִיחֵי הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם פְּטוּר

מִן הַמִּתְנִיחַ:

חִיבִיָּה. לְהֵאִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַשְׁתַּתֵּף

עִם אוֹתוֹ כִּהֵן:

זִיל אֶפִּיק. הוּצֵא אוֹתָם מִתַּחַת

יָדֶיךָ וְתִתְנֵם לְכַהֵן:

מַפְיָקָא לְךָ כו'. כְּלוּמַר כֹּל

רֵאיוֹתִיּוֹ וְסִייעוֹתֵיּוֹ אֲמַחֵה לוֹ:

מֵאוּנְךָ. מֵאוּנְךָ שְׁתִּים וְשִׁלְשׁ

שַׁבָּתוֹת פְּטוּר מִן הַמִּתְנִיחַ:

לְתַתָּם לְכַהֵן אַחַר מִשׁוּם דְּאֲכַתִּי

לֹא קִבִּיעַ וְאִינֵן יוֹדְעִין עֲדִיין

שֶׁהוּא טֵבַח אֲבַל מַכָּאן וְאֵילָךְ

חִיבֵיב הוּאִיל דְּקִבִּיעַ:

לְעַבִּיד לִיָּה מַר הַכִּי כְּדַרְבֵּי אַחָא.

וְתַפְטְרוּנוּ מִשְׁתִּים וְשִׁלְשׁ שַׁבָּתוֹת:

א"ל הֵנִי מִלִּי. דְּקִא"ר אַחָא

וְזִקְנֵי דְרוּם דְּשְׁתִּים וְשִׁלְשׁ

שַׁבָּתוֹת פְּטוּר:

הִיכָא דְלֹא קִבַּע מְסַחֲתָא. חֲנוּת:

אֲבַל הַכָּא. הָאִי. טֵבַח כִּהֵן כִּבְר

קִבַּע חֲנוּתוֹ וְגַלִּי אֲדַעְתִּיהָ דְּקִבִּיעַ:

דְּלֹא מַפְרִישׁ מִתְנִיחָא. לְכַהֵן

אַחַר:

8. קלב, ב

רש"י

הא עשרין ותרתינן שנין. כלומר
 כבר עברו כ"ב שנה:
למאי הלכתא. קאמר הא עשרין
 ותרתינן שנין:
אילימא. דמאחר שעמדו
 בשמתא כ"ב שנה תו לא
 משמתינן להו:
והתניא בד"א. דתו לא משמתינן
 להו:
במצות ל"ת. דאית ביה מיתה או
 כרת דקם ליה בדרבה מיניה:
כגון אומרים לו עשה סוכה עשה
לולב. שאין בהן חסרון כיס כולי
 האי:
אלא הא קמ"ל. רבה מאחר
 שעמדו בשמתייהו כ"ב שנה
 קנסינן להו בלא התראה אבל
 קודם לכן לא:
קנים אטמא. כל הירך היה גוזל
 ממני שלא היה רוצה לתת
 המתנות לכהן והיה נותנה לכהן:
ואמר רב חסדא. מתנות כהונה
 כך היא נחלקת זרוע היה נותן
 ישראל לכהן אחד וקבה לכהן
 אחד ולחיים לשני כהנים:
גרמא גרמא. כל עצם ועצם היה
 מחלק לשנים:
התם בדתורא. בשור הגדול
 שאבריו גדולים ביותר דאפילו
 היה מחלק האבר לשנים עדיין
 יש בכל חלק וחלק שיעור נתינה
 מעליא אבל בבהמה דקה אם
 היה מחלק האבר לשנים לא היה
 בכל חלק נתינה מעלייתא
 ורחמנא אמר ונתן לכהן נתינה
 יפה:

אָמַר רַבָּה בַּר רַב שִׁילָא:
 הֲיֵי טַבְחֵי דְהוּצֵל קַיִימֵי בְּשִׁמְתָא דְרַב חֲסָדָא,
 הָא עֲשָׂרִים וְתַרְתִּין שְׁנִין.
 לְמַאי הִלְכְתָּא?
 אִילֵימָא: דְתוּ לֹא מְשַׁמְתִּין לְהוּ - וְהָא תְּנִיָּא:
"בְּמָה דְבָרִים אָמְרִים: בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה,
אָבֵל בְּמִצְוֹת עֲשֶׂה:
כְּגוֹן אֹמְרִים לוֹ: עֲשֶׂה סוּכָה - וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה,
לּוּלֵב - וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה,
עֲשֶׂה צִיצִית - וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה,
מִכֵּין אוֹתוֹ עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ!"
 אָלָא דְקִנְסִין לְהוּ בְּלֹא אֲתַרְיִיתָא.
 פִּי הָא דְרַבָּא קְנִיס אֲטָמָא.
 רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק קְנִיס גְּלִימָא.
 וְאָמַר רַב חֲסָדָא:
 זְרוּעַ - לְאַחַד,
 וְקִבָּה - לְאַחַד,
 לְחַיִּים - לְשְׁנַיִם.
 אֵינִי וְהָא כִּי אֲתָא רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר:
 בְּמַעֲרַבָא פְּלִגְנִין לְהוּ גְּרַמָּא גְּרַמָּא!
 הֵתָם בְּדִתוּרָא.

רפ"י

9. קלב, ב

אָמַר רַבִּי פְּרַח בְּרַחְמֵי רַבִּי יוֹחָנָן:
אָסוּר לְאָכֹל מִבְּהֵמָה שְׁלֵא הוֹרְמָה מִתְּנוּתֶיהָ.

אָמַר רַבִּי פְּרַח בְּרַחְמֵי רַבִּי יוֹחָנָן:
כָּל הָאוֹכֵל מִבְּהֵמָה שְׁלֵא הוֹרְמָה מִתְּנוּתֶיהָ - כָּאִילוּ אוֹכֵל טְבָלִים.

וְלִית הַלְכָתָא כְּוֹתֵיהָ.

10. קלב, ב - קלג, א

רס"י

למשחה. במתנות כהונה כתיב בויקה קרח לך נתתים למשחה כל מתנות שנתתי לך בכהונתך נתתי לך לגדולה כדמתרגמינן לרבותא:

עשרים וארבע. לקמן בפירקין (קלג:) חשיב להו:

שאינו בקי בהן. היאך דין מתנה היאך נאכלין בגדולה:

שאינו מודה בעבודה. שאמר בלבו דברי הבל הן ולא צוה המקום להקריב לו קרבנות אלא משה בדה מלבו:

אין לו חלק בכהונה. אין לו חלק בקדשים:

המקריב. היא הולכה:

היציקות והבלילות. שנותן שמן במנחה ובוללה וחוזר ונותן עליה שמן לקיים בה מצות יציקה ויצק עליה שמן כדאמרינן באלו מנחות דכולן צריכות. שלשה מתנות שמן:

הפתיחות. מנחת מחבת ומרחשת ומנחת מאפה תנור שהיו נקמזות לאחר אפיה פותתן ומחזירן לסולתן וקומץ דכתיב פתות אותה פתים וגו': **המליחות.** במלח תמלח (ויקרא ב):

התנופות. מוליך. ומביא ולא כל המנחות טעונות תנופה והגשה והתם מפרש להו יש טעונות תנופה ולא הגשה הגשה ולא היא הגשה מגישה כשהיא בכלי קודם קמיצה ומגיעה לקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן במנחות (סא.) ובסוטה (יד:): והמליקות גרסינן ולא גרסינן וההקרבות דהא איהו חשיבא ברישא ובהדיא פרט בה קרא (שם ז) המקריב את זבח השלמים והיא הולכה:

קבלות. קבלת הדם:

הזאות. היא זריקת דם הנזרקים במזבח. בין הניתזין בפנים על הפרוכת ועל מזבח הזהב בין הניתזין בחוץ שחיטה לא קחשיב שאף הזר כשר בה:

עריפת העגלה. בכהנים היא כדכתיב (דברים כא) ונגשו הכהנים בני לוי:

טהרת מצורע. בצפרים להזות: **בין מבפנים.** במקדש כדכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו וגו':

בין מבחוץ. בגבולין בכל עיר ועיר בבית הכנסת:

מבני אהרן. סיפיה דקרא דלעיל הוא:

חוטין שבלחי אסורים. משום דם:

בטויא. בצלי:

אמר רב חסדא:

מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בחרדל.

מאי טעמא?

אמר קרא: **"למשחה"**⁵⁰³ (במדבר יח, ח) - לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים.

ואמר רב חסדא:

עשרים וארבע מתנות כהונה, כל כהן שאינו בקי בהן - אין נותנין לו מתנה.

ולאו מילתא היא,

דתניא:

"רבי שמעון אומר:

כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק בכהונה, שנאמר: "המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן, לו תהיה שוק הימין למנה" (ויקרא ז, לג).

אין לי אלא זה בלבד,

מנין לרבות חמש עשרה עבודות, כגון:

היציקות,

והבלילות,

והפתיחות,

והמליחות,

תנופות,

והגשות,

והקמיצות,

הקטרות"⁵⁰⁴,

והמליקות,

וקבלות,

הזאות,

והשקאת סוטה,

ועריפת עגלה ערופה,

וטהרת מצורע,

ונשיאות נפיים, בין מבפנים בין מבחוץ?

תלמוד לומר: "מבני אהרן" (ויקרא ז, לג) - עבודה האמורה לבני אהרן,

וכל כהן שאינו מודה בה - אין לו חלק בכהונה."

טעמא ד"אינו מודה בה",

הא מודה בה - אף על גב דאינו בקי בהן.

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב:

חוטין שבלחי אסורים,

וכל כהן שאינו יודע לישלן - אין נותנין לו מתנה.

ולא היא!

אי בטויא - מידב דייבי,

ואי לקדרה - אי דמיחתה להו ומלח להו מידב דייבי.

⁵⁰³ וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה ולבניך להק עולם
⁵⁰⁴ גירסת וילנא: (והמציות)

11. קלג, א

רש"י

בדק לן. מנסה אותנו אם נדע להשיב ורבא כהן היה:
דחטיף מתנתא. מתינוקות שנושאים אותם לכהנים:
מי אמרינן חבובי קא מחבב המצוה. ויפה הוא עושה:
ונתן. לכהן ולא שיטול הכהן מעצמו:
מימר אמרי הבו לי. הייתי שואלו בפה מלא שהייתי סבור שהוא חייב מצוה:
חלקם שאלו בפייהם. דמגני להו קרא לבני שמואל ויטו אחרי הבצע אמר רבי מאיר שלא היה עבירת גזל בידם אלא חלק לוויה כגון מעשר ראשון היו שואלין בפייהם:
הצנועים מושכין את ידיהם. בחילוק לחם הפנים קאמר במסי' יומא בטרף בקלפי (דף לט.) משמת שמעון הצדיק נשתלחה מארה בלחם הפנים:
לאחזוקי נפשאי בכהני. שלא ישתכח הדבר שאני כהן:
ופריך וליפרוס ידיה. כיון שאינו עושה אלא שלא ישתכח שם כהן מעליו יפרוס ידיו לדוכן כל השנה ומחזיק נפשיה בכהני:
אנסייה ליה עידניה. עתים שקבע לתלמידיו היו טורדים אותו מלישא את כפיו שהיה עוסק לתלמידיו בעת שהצבור נאספים לבית הכנסת:

אמר רבא:
בדק לן רב יוסף:
 האי כהנא דחטיף מתנתא - חבובי קא מחבב מצוה,
 או:
 זלוילי קא מזוליל במצוה?

ופשטנא ליה:
"ונתן"⁵⁰⁵ (דברים יח, ג) - **ולא שיטול מעצמו**.

אמר אביי:
 מריש - הוה חטיפנא מתנתא,
 אמינא: חבובי קא מחביבנא מצוה.
 כיון דשמענא להא: **"ונתן"** (דברים יח, ג) - **ולא שיטול מעצמו** -
 מיחטף לא חטיפנא,
 מימר אמרי: הבו לי.
 וכיון דשמענא להא דתניא:
"ויטו אחרי הבצע"⁵⁰⁶ (שמואל א ח, ג) -
רבי מאיר אומר: בני שמואל חלקם שאלו בפייהם.
 מימר נמי לא אמינא,
 ואי יהבו לי - שקילנא.
 כיון דשמענא להא דתניא:
"הצנועים מושכין את ידיהם והגרגרינים חולקים" -
 משקל נמי לא שקילנא,
 לבר ממעלי יומא דכיפורי, לאחזוקי נפשאי בכהני.

ולפרוס ידיה!

אנסייה ליה עידניה.

⁵⁰⁵ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זכתי הנבה אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרע והלחיים והקבה
⁵⁰⁶ ולא הלכו בניו בדרכיו ויטו אחרי הבצע ויקחו שיחד ויטו משפט

12. קלג, א

רס"י

ודחיקא ליה מלתא. להווא צורבא מרבנן והכהן רוצה לההנותו יתן לו חלק מתנותיו לקבל זרוע ולחיים מבני העיר בשביל הכהן והוא יאכלם: **ואע"ג דלא אתי לידיה.** דכהן יכול לזכות לו:

במכרי כהונה ולויה. בכהן שהיה ניכר בעיר ורוב בני אדם אוהבים אותו ונותנין לו המתנות ובאותו כהן אמרינן דיכול לזכות מעשרותיו לאחר אף על גב דלא אתי לידיה. מכרי לשון (מלכים ב יב) איש מאת מכרו: **אמר ליה רבא לשמעיה.** לשמשו של בעה"ב והוא כהן ובעה"ב נותן לו מתנותיו:

זכי לי מתנתא. תן לי רשות ליקח מתנותיך לאוכלם מפני שהלשון עם הלחיים ניתן לכהנים ובעינן למיכל לישנא בחרדלא שהוא דבר חשוב וה"נ אמרינן בהשוכר את הפועלים (בבא מציעא דף פו: כז) כדי להאכילם שלש לשונות בחרדל ואף על גב דרבא נמי כהן הוה דקיימא לן (ראש השנה דף יח.) דמבני עלי אתא ובבכורות (דף כז.) נמי אמרינן רבא הוה מבטל תרומת חוצה לארץ ברוב ואכיל לה בימי טומאתו מיהו מנפשיה לא מצוי שקיל דכתיב ונתן ולא שיטול מעצמו ומימר נמי לא בעי למימר הבו לי דתניא חלקם שאלו בפיהם להכי שקלם בתורת זר על ידי נתינת כהן ואף על גב דלא מטא לידיה דשמעא סמך רבא אדרב יוסף דלעיל:

רב ספרא לא אכל. משום דלא מטא לידיה דשמעא:

מעדה בגד ביום קרה. בגד בלוי ונרקב כמו (ישעיה סד) וכנגד עדים בעת הקור אינו שוה כלום:

וכמו חומץ על נתר. שאינו אלא מפסידו נתר הוא מין צריף אלומי"א בלע"ז:

כן שר בשירים על לב רע. כן האומר דברי תורה למי שאינו יודע להבין בהן: **משום דעברי אשמעתא דמר.** שלא סמכתי על שמועתך שאמרת דמותר לצורבא מרבנן לקבלה אף על גב דלא אתו לידיה דכהן:

כי אמרי אנא באחר. היכא דמוכי ליה כהן אחר שאינו כפוף לו אבל שמעא דבעל הבית על כרחו מזכי ליה לאדם חשוב שהוא בא בביתו של בעל הבית אי נמי אימר דאמרי אנא דיכול לזכות מתנתא לאחר אף על גב דלא אתו לידיה:

דלא אפשר ליה. כלומר לאיש שהוא עני ודחוק אבל רבא. אפשר ליה ולא דחיקא ליה מילתא: כיון דלא עבר רב ספרא אשמעתיה דרב יוסף מאי טעמא אקריוה בחלמיה:

כלפי רבא. כלומר על רבא שלא ידע להבין בטעמו של רב יוסף הקרוהו לרב ספרא כך:

נזוף הוה. אני שמעתי משום דהטיח כלפי מעלה במסכת תענית (דף כד:): דבעא מיטרא ללא צורך משום יקרא דאמיה דשבור מלכא ואמרינן התם דאיתחזי ליה אבוה בחלמיה וא"ל מי איכא דמיטרח קמי שמיא אשני דוכתיך אשני דוכתיך למחר אשכחיה לפורייה דמרשם בסכיני שנועדו מלאכי חבלה להורגו בלילה ולי נראה נזוף משום האי מעשה:

ירע שריד באהלו. למי שירע שריד באהלו תלמיד רע:

תאכלהו אש לא נופח. אשו של גיהנם כזורק אבן למרקוליס. זו היא עבודתו כדאמרינן במסכת ע"ז (דף מט:):

אמר רב יוסף:

האי כהנא דאית ליה צורבא מרבנן בשכבותיה, ודחיקא ליה מילתא, לזכי ליה מתנתא, ואף על גב דלא אתי לידיה.

במכרי כהונה ולויה.

רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב הונא בר אדא, ואמרי לה לבי מר יוחנא בריה דרב הונא בר ביזנא.

עביד להו עגלא תילתא.

אמר ליה רבא לשמעיה: זכי לן מתנתא, דבעינא למיכל לישנא בחרדלא - זכי ליה, רבא אכל,

ורב ספרא לא אכל,

אקריוה לרב ספרא בחלמא:

"מעדה בגד ביום קרה חומץ על נתר ושר בשירים על לב רע" (משלי כה, כ).

אתא לקמיה דרב יוסף,

אמר ליה: דלמא משום דעברי אשמעתא דמר אקרין הכי?

אמר ליה: כי אמרי אנא באחר, שמעא בעל כרחיה מזכי!

וכי אמרי אנא למאן דלא אפשר ליה, הא אפשר ליה.

ואלא מאי טעמא אקרין הכי?

כלפי רבא.

ולקרין לרבא!

רבא נזוף הוה.

אמר ליה אביי לרב דימי:

ופשטיה דקרא, במאי כתיב?

אמר ליה: בשונה לתלמיד שאינו הגון.

דאמר רב יהודה אמר רב:

כל השונה לתלמיד שאינו הגון - נופל בגיהנם,

שנאמר: "כל חושף טמונו לצפוניו תאכלהו אש לא נופח ורע שריד באהלו" (איוב כ, כו),

ואין "שריד" אלא תלמיד חכם,

שנאמר: "ובשרידים אשר ה' קורא" (יואל ג, ה).

אמר רבי זירא אמר רב:

כל השונה לתלמיד שאינו הגון - כזורק אבן למרקוליס,

שנאמר: "כצורד אבן במדגמה פן נותן לכסיל פבוד" (משלי כו, ח),

וכתיב: "לא נאזה לכסיל תענוג" (משלי יט, י).

507 והיה כל אשר יקרא בשם ה' ומלט מי פהר ציון ובירושלם תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים אשר ה' קרא

508 לא נאזה לכסיל תענוג אף כי לעבד משל בשירים

13. קלג, א-ב

רס"י

"וְהַמְשַׁתְּתֵף עִמָּהּ צְרִיף לְרִשּׁוּם".

וְאִפְּלוּ עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים!
וְרַמְיָנָהוּ:

**"הַמְשַׁתְּתֵף עִם כֹּהֵן - צְרִיף לְרִשּׁוּם,
וְהַמְשַׁתְּתֵף עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים,**

וּפְסוּלֵי הַמּוֹקֵדִים - אֵין צְרִיף לְרִשּׁוּם!"

קלג, ב הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן:

דִּיתִיב עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲמַסְחָתָא.

דְּכֹוֹתָה גְּבִי כֹהֵן, דִּיתִיב אֲמַסְחָתָא - אֲמַאי צְרִיף לְרִשּׁוּם?
דְּאֲמַרִי בְּשָׂרָא קָא זְבִין,
אִי הָכִי, עוֹבֵד כּוֹכְבִים נְמִי אֲמַרִי: בְּשָׂרָא קָא זְבִין!

אָלָא הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן:

דִּיתִיב עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲכַסְפָּתָא.

דְּכֹוֹתָה גְּבִי כֹהֵן דִּיתִיב אֲכַסְפָּתָא - אֲמַאי צְרִיף לְרִשּׁוּם?
אֲמַרִי הַמוֹנֵי הֵימְנִיָּה,
עוֹבֵד כּוֹכְבִים נְמִי אֲמַרִי: הַמוֹנֵי הֵימְנִיָּה!

אֵין אַמוּנָה בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים.

אֵיבְעִית אֵימָא:

סָתָם עוֹבֵד כּוֹכְבִים מְפַעָא פְּעִי.

וּאִפְּלוּ עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים.
בְּתַמְיָה וּרְמִינְהִי הַמְשַׁתְּתֵף עִם
כֹּהֵן כּוֹ:

עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים. אוֹ הַמוֹכֵר
פְּסוּלֵי הַמּוֹקֵדִים שֶׁנִּפְדּוּ וְשֶׁחֲטָן
וּמְכָרָן וְהָן פְּטוּרִין מִן הַמַּתְנִיּוֹת
כְּדָאמַר בְּמַתְנִיּוֹתֵין דְּצַבִּי וְאִיל
כְּתִיב בְּהוּ:

אֵינוֹ צְרִיף לְרִשּׁוּם. וְלִקְמָן
מִפְּרָשׁ:

הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן. דְּהַמְשַׁתְּתֵף
עִם עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֵינוֹ צְרִיף
לְרִשּׁוּם:

דִּיתִיב עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲמַסְחָתָא.
כִּשְׁהַטְבַּח מוֹכֵר הַבֶּשֶׂר דְּמוֹכָחָא
מִלִּתְּאָא דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים שׁוֹתֵף
הוּא וְאֵין כַּאֵן חֶשֶׁד וּמַתְנִיּוֹתֵין
בְּדִלָא יִתִּיב:

דְּכֹוֹתָה גְּבִי כֹהֵן. דְּבִרְיִיתָא:

דִּיתִיב. כֹּהֵן אֲמַסְחָתָא אֲמַאי
צְרִיף לְרִשּׁוּם הָא נְמִי מוֹכָחָא
מִלִּתְּאָא דְּכֹהֵן שׁוֹתֵף בַּהּ: אִפְּ"ה
דִּיתִיב כֹּהֵן אֲמַסְחָתָא לֹא הוּי
יְדַעֵי אִינְשֵׁי דְּכֹהֵן שׁוֹתֵף בַּהּ
דְּאֲמַרִי בְּשָׂרָא קְזָבִין בְּשֶׁר הוּא
רוּצָה לְקַנּוּת:

אִלָּא. לֹא תוֹקְמָה דִּיתִיב עוֹבֵד
כּוֹכְבִים אֲמַסְחָתָא אִלָּא הָכִי
תוֹקְמָה דִּיתִיב עוֹבֵד כּוֹכְבִים
אֲכַסְפָּתָא עַל הָאֲרֻגָּה שְׁנוֹתָן בַּהּ
הַטְבַּח הַמַּעוֹת כְּשֶׁמְקַבְּלִים תְּמִיד
מִן הַלּוֹקְחִים דְּהָא וְדָאֵי מוֹכָחָא
שְׁפִיר דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים שׁוֹתֵף בַּהּ:

דְּאֲמַרִי. הַרּוּאִים הַמוֹנֵי הֵימְנִיָּה
לְשׁוֹמְרִים לּוֹ שְׁלֹא יִגְנוּבוּם הֵימְנוּ:
אֵין אַמוּנָה בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים. אֵין
יִשְׂרָאֵל רִגְלִין לְהַאֲמִין בָּהֶם:

אֲבַע"א. לְעוֹלָם כְּדָאֻקִּימְנָא
מַעֲיָקָרָא דִּיתִיב עוֹבֵד כּוֹכְבִים
אֲמַסְחָתָא וְכֹהֵן נְמִי דִּיתִיב
אֲמַסְחָתָא וְלֹא דְמוֹ דְּסָתָם עוֹבֵד
כּוֹכְבִים מְפַעָא פְּעִי תְּדִיר הוּא
צוּעֵק אֵל תְּתַנֵּם בְּכַךְ אִלָּא בְּכַךְ
וְהַכֵּל יוֹדְעִין שֵׁישׁ לּוֹ חֶלֶק בַּהּ.
אֲבַל כֹּהֵן צְנוּעַ הוּא וְסוֹמֵךְ עַל
הַטְבַּח וְאֵין הַכֵּל יוֹדְעִין שֶׁהוּא
שׁוֹתֵף:

14. קלג"ב

רש"י

אלמא מוכחא מילתייהו. דלא
 מזבין להו כדרך חולין:
באיטליז. בשוק באותן
 הנמכרים בתוך הבית. בכור
 ומעשר דהתם תנן חוץ מן הבכור
 והמעשר שהנאתן לבעלים שאין
 דמיהן קדש דכתיב בהו לא
 תפדה ולא תגאל דהיינו אין
 קדושה לדמיהן לפיכך לא התירו
 לו בשביל הנאתו לזלזל בהן
 למוכרן בשוק כדרך חולין אלא
 בתוך הבית ואע"פ שמפסיד
 בדבר שאין עליהם קופצין כל כך
 והיינו מוכחא מילתא אבל פסולי
 המוקדשים שדמי פדיון נכנסו
 בקדושתן אי לא שרית ליה
 למוכרן בשוק. לא פריק להו
 מעיקרא אלא בזול ואיכא
 פסידא דהקדש והנהו צריך
 לרשום:

אמר מר:

"ופסולי המוקדשין - אין צריך לרשום".

אלמא: מוכחא מלתא.

והא אנו תנן:

"פסולי המוקדשין: נמכרים באיטליז,

ונשחטים באיטליז,

ונשקלים בליטרא" (בכורות לא.)!

תרגמא רב אדא פר אהבה קמיה דרב פפא:

באותן הנמכרים בתוך הבית.

15. קלג, ב

רס"י

["וְהַמְשִׁתֵּף עִמָּהּ - צָרִיךְ שִׁירְשׁוּם"]

שׁוֹתֵף בְּרֹאשׁ. ולא ביותר:
אפילו אחד ממאה ביד. אפילו אין לכהן או לעובד כוכבים חלק בזרוע אלא אחד ממאה פטור טבח ובכהן או עובד כוכבים שמכרו בהמה לטבח ישראל קאמר ובכולהו גרסינן פטור סתמא:
אי הכי ליתני פטור מכולם. בהדיא:
ועוד תניא. בהדיא דלא פטר ליה אלא מן הלחי:
בכלל ופרט. בויקח קרח לכל קדשי בני ישראל לך נתתם והדר מפרש כל חד וחד וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגוי:
וברית מלח. כתיב בסיפיה ברית מלח עולם הוא כשם שברית מלח אינה שובתת כך זו לא תשבטת:
כאילו קיים כללות ופרטות. שבתורה:
וברית מלח. של קרבנות:
עשר במקדש. ניתנו להם בתוך עזרה לאוכלן שם:
זבחי שלמי צבור. כבשי עצרת והם קדשי קדשים לאכול בעזרה:
לוג שמן של מצורע. מה שנשאר ממתנותיו נאכל לכהנים כדאמרינן במנחות (דף נח.) ובזבחים (דף מד:) לכל קרבנם דכתיב בויקח קרח לרבות לוג שמן של מצורע דקרוי קרבנם דכתיב ביה והקריב אותם לאשם ואת לוג השמן וכתוב בויקח קרח בקדש הקדשים תאכלנו אכולהו לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשםם וגוי: עומר לא חשיב ליה בהדי שאר מנחת צבור מפני שהיא מנחת צבור הנקמצת ונאכלת ואין לך עוד בצבור:
ושירי מנחות. של יחיד:
בירושלים. הנאכלים ומתחלקים לכל העיר:
הבכורה. בכור תם:

אמר רב הונא:

שׁוֹתֵף בְּרֹאשׁ - פטור מן הלחי.

שׁוֹתֵף בֵּיד - פטור מן הזרוע.

שׁוֹתֵף בְּבִנְי מַעֲיִין - פטור מן הקבה.

וחייא בר רב אמר:

אפילו שׁוֹתֵף בְּאַחַת מֵהֶן - פטור מכולן.

מיתבי:

"הֲרֹאשׁ שְׁלִי וְכוּלָּהּ שְׁלֶף,

ואפילו אחד ממאה בראש - פטור.

הֵיד שְׁלִי וְכוּלָּהּ שְׁלֶף, אפילו אחד ממאה ביד - פטור.

בְּנֵי מַעֲיִין שְׁלִי וְכוּלָּהּ שְׁלֶף, אפילו אחד ממאה בהן - פטור."

מאי לאו פטור מן הלחי - וחיב בכולן,

פטור מן הזרוע - וחיב בכולן,

פטור מן הקבה - וחיב בכולן!

לא! פטור מכולן.

וליתני פטור מכולן!

ועוד, תניא:

"הֲרֹאשׁ שְׁלִי וְכוּלָּהּ שְׁלֶף, אפילו אחד ממאה בראש - פטור מן הלחי,

וחיב בכולן!"

תיובתא דחייא בר רב!

תיובתא.

אמר רב חסדא:

הא מתניתא אטעיתיה לחייא בר רב,

דתניא:

"עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת בְּהוֹנָה הוּ,

וְכוּלָּן נִיתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: בְּכֹל,

וּפְרָט,

וּבְרִית מֶלֶח.

כֹּל הַמְקִימֵן כְּאֵילוֹ קָיִים בְּכֹל וּפְרָט וּבְרִית מֶלֶח,

וְכֹל הָעוֹבֵר עֲלֵיהֶן כְּאֵילוֹ עוֹבֵר עַל בְּכֹל וּפְרָט וּבְרִית מֶלֶח.

ואלו הן: עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ,

וְאַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם,

וְעֶשֶׂר בַּגְּבוּלִים,

"עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ": חֲטָאת,

וְחֲטָאת הָעוֹף,

אֲשֶׁם וְדָאִי,

וְאֲשֶׁם תְּלוּי,

וְזִבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר,

וְלוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מִצֹּרַע,

וְשֵׁתֵי הַלֶּחֶם,

וְלֶחֶם הַפָּנִים,

וְשִׁירֵי מִנְחוֹת,

וּמִנְחַת הָעוֹמֵר.

"וְאַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם": הַבְּכוּרָה,

רש"י

בכורים. אינם נאכלים אלא בירושלים דכתיב (דברים יב) לא תוכל לאכול בשעריך וגוי ואמר מר (מכות דף יז:): ותרומת ידך אלו הבכורים:

ומורם מתודה. חזה ושוק ודי חלות כדכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' לכהן הזורק וגוי מארבעת מינים חלות ורקיקים ורבוכה וחמץ אחת מכל מין:

ומורם מאיל נזיר. זרוע בשלה וחלה ורקיק כדכתיב בפרשת נשא שמניפין אותן והני חד חשיב להו משום דדמו אהדדי דתרווייהו מורם מקדשים קלים נינהו וחזה ושוק של שאר שלמים נמי בכלל זה הן והאי דנקט תודה משום דאית ביה מורם אחרינא ותנינהו לכולהו בחדא שמא:

ועורות קדשים. של עולה חטאת ואשם כדכתיב (שם) עור העולה אשר הקריב ובתורת כהנים נמי מרבה עור חטאת ואשם:

בגבולים. נתנין להם בכל ערי ישראל:

ומתנות. הזרוע והלחיים והקבה:

פדיון הבן. ה' סלעים:

פדיון פטר חמור. שה:

שדה אחוזה. שהקדיש ולא גאלה ומכרה גזבר לאחר והרי היא יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים של אותו משמר שאירע בו יובל שנאמר (שם כז) והיה השדה בצאתו ביובל וגוי לכהן תהיה אחוזתו:

וגזל הגר. האשם המושב לה' בפרשת נשא וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הודה לאחר מיתת הגר כדפי' לעיל בפרקין [קלא.]:

הוא סבר. חייא בר רב סבר:

מדקא חשיב. האי תנא לכולהו זרוע לחיים וקבה כחדא מתנה שלא אמר עשרים ושש:

ש"מ. חדא היא והמחוייב באחד מתחייב בכולם והנפטר מאחת מהן פטור מכולן:

והבבארי,

ומורם מן התודה ומאיל נזיר,

ועורות קדשים.

"וְעֹשֶׂר בַּגְּבוּלִים": תְּרוּמָה,

וְתְרוּמַת מַעֲשֶׂר,

וְחֻלָּה,

וְרֵאשִׁית הַגֶּז,

וּמִתְּנוּת,

וּפְדִיּוֹן הַבֵּן,

וּפְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר,

וּשְׂדֵה אַחוּזָה,

וּשְׂדֵה חֲרָמִים,

וְגִזְל הַגֵּר."

הוא סבר מדקא חשיב להו ל'מתנות' פחדא - פחדא נינהו.

ולא היא!

אטו "מורם מתודה ואיל נזיר" דקא חשיב להו פחדא - משום דפחדא נינהו!?

אלא כיון דדמיון להדדי חשיב להו פחדא,

הכא נמי כיון דדמיון להדדי - חשיב להו פחדא.

16. קלג, ב

רפ"י

כולה שלי והראש שלך. כהן
מוכר לטבח הראש קודם
שחיטה:

הכי גרסינן ת"ש עובד כוכבים
וכהן שמסרו צאנו לישראל
לגזוז. שעשאוהו שלוחן לגזוז את
צאנו:

פטור. ואידי דתנא לה גבי
מתנות השוחט לכהן ולעובד
כוכבים פטור תנייה נמי גבי
ראשית הגז:

הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים.
אפילו קודם שנגזזו פטור וזה
חומר וכי דהלוקח מתנות מן
הכהן חייב קודם שחיטה וכל
בהמה לכהן חייב במתנות שלא
זכה בה קודם שחיטה:

ש"מ. מדקתני זה חומר אלמא
בתר חיובא אזלינן דהאי לא קנה
אלא מתנות וקאמר חייב:

איבעיא להו:

הראש שלך, וכולה שלי - מהו?

בתר חיובא אזלינן - וחיובא גבי ישראל הוא,

או דלקא:

בתר עיקר בהמה אזלינן - ועיקר בהמה דכהן הוא?

תא שמע:

"עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנם לישראל לגזוז - פטור.

הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים - פטור מראשית הגז,

וזה חומר בזרוע ובלחיים ובקבה יותר מראשית הגז".

שמע מינה: בתר חיובא אזלינן.

שמע מינה.

17. קלג, ב - קלד, א

רָט"י

ורמינהו. כהן שמכר בהמה לישראל ואמר לו ע"מ שהמתנות שלי נותנן ישראל לכל כהן שירצה דכיון דכולה בהמה זבין ליה לא מצי לאתנויי ליה האי אמתנות שאינן שלו אלא של כהנים נינהו ואין לו בהן אלא טובת הנאה מ"מ ש"מ דחייב במתנות:

חוץ שיור. לשון שיור משמע ששייר המתנות ולא מכרן לפיכך פטור הלוקח שהרי של כהן הן ודכוותה בישראל הוה מחייב הלוקח דכיון שהוא שחטה עליה רמיא למיתבינהו:

על מנת לאו שיורא הוא. אלא תנאה הכל מכר לו ע"מ שיתנם לו והוא אין בו כח להתנות: **ורמינהו.** ברייתא אברייא:

וְאִם אָמַר לוֹ: "חוּץ מִן הַמִּתְנּוֹת" - פְּטוּר מִן הַמִּתְנּוֹת.

קלד, א ורמינהו:

"עַל מְנַת: "שֶׁהַמִּתְנּוֹת שְׁלִי" - נוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן שְׂיִרְצָה!"

"עַל מְנַת" אַ "חוּץ" - קַא רְמִית?!

"חוּץ" - שְׂיִוְרָא,

"עַל מְנַת" - לְאוּ שְׂיִוְרָא.

ורמינהו:

"עַל מְנַת "שֶׁהַמִּתְנּוֹת שְׁלִי" - הַמִּתְנּוֹת שְׁלוֹ!"

בְּהָא פְּלִיגִי:

מִרְ סָבֵר: "עַל מְנַת" - שְׂיִוְרָא הוּא,

וּמִרְ סָבֵר: "עַל מְנַת" - לְאוּ שְׂיִוְרָא הוּא.

18. קלד, א

"אָמַר לוֹ מְכוּר לִי בְנֵי מַעִיָּה שֶׁל פְּרָה" וְהָיוּ בָּהֶן מִתְּנוּת - נוֹתְנֵן לְכַהֵן, וְאֵינוֹ מִנְפָּה לוֹ מִן הַדָּמִים.

לָקְחוּ הַיִּמְנוֹ בַּמִּשְׁקָל - נוֹתְנֵן לְכַהֵן, וּמִנְפָּה לוֹ מִן הַדָּמִים."

אָמַר רַב:

לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁשֶׁקֶל לְעֶצְמוֹ, אֲבָל שֶׁקֶל לוֹ טֵבַח - הַדִּין עִם הַטֵּבַח.

וְרַב אֲסִי אָמַר:

אֲפִילוֹ שֶׁקֶל לוֹ טֵבַח - הַדִּין עִמוֹ.

לִימָא בְּדַרְבֵּי חֲסֵדָא קָא מִיפְּלָגִי,

דְּאָמַר רַב חֲסֵדָא: גִּזְלָא וְלֹא נִתְיָאֲשֻׁוּ הַבְּעָלִים וְכָא אַחַר וְאֶכְלוּ - רְצָה מְזָה גֹבְהָ, רְצָה מְזָה גֹבְהָ.

דְּמַר - אֵית לִיה דְּרַב חֲסֵדָא,

וּמַר - לִית לִיה דְּרַב חֲסֵדָא.

לֹא!

דְּכוּלֵי עֲלָמָא: אֵית לְהוּ דְּרַב חֲסֵדָא,

וְהָכָא בְּמִתְּנוּת כְּהוּנָה נִגְזְלוֹת קָא מִיפְּלָגִי:

דְּמַר סָבַר - נִגְזְלוֹת,

וּמַר סָבַר - אֵין נִגְזְלוֹת.

אִיכָא דְּמִתְּנִי לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא בְּפָנֵי עֲצָמָה.

רַב אָמַר:

מִתְּנוּת כְּהוּנָה - נִגְזְלוֹת.

וְרַב אֲסִי אָמַר:

מִתְּנוּת כְּהוּנָה - אֵין נִגְזְלוֹת.

רַחֲמֵי

לֹא שָׁנוּ. היכא דלקח הימנו במשקל דקתני נותנן לוקח לכהן והוא חוזר ותובע דמים מן הטבח:

אלא. כששקלן לוקח לעצמו דכיון דטבח לא נגע בהן אינו בעל דברים של כהן לפיכך זה הלוקח נותנן והוא שואל לו הדמים שעל הטבח היה מוטל ליתן:

אבל שקלן לו טבח הדין. של כהן ומחלוקתו ותביעתו אף על הטבח הוא והטבח חוזר עליהן אם יש בעין נותנן לכהן והכי מפרש לה בריש הגזול בב"ק (דף קטו). דאף עם הטבח קאמר ר' יהודה:

הדין עמו. דינו של כהן ותביעתו עם הלוקח הוא הואיל וישנה לגזלה בעין במקום שהוא שם ילך: רב אית ליה דרב חסדא:

רצה מזה גובה. דכיון דקודם יאוש אכלו זה האחרון הוה ליה איהו גזלן עליהו דהא כל מקמי יאוש ברשותיהו דמרייהו קיימי כל היכא דאיתנהו:

לא. בגזלן דעלמא שהגזלן קונה אותו בגזלתו לשלם:

דכולי עלמא אית להו דרב חסדא. דאם רצה נגזל לדון עם הראשון ידון:

והכא. בגזל מתנות כהונה קמיפלגי מר סבר מתנות כהונה נגזלות ונתחייב גזלן בגזלתו לשלם דתורת גזל עליהן:

ומר סבר אינם נגזלות. אין כח לגזלן וכל זמן שהן בעין כל מקום שהולכין החוב מוטל על מי שהם אצלו לתתו לכהן והראשון לא נעשה גזלן עליהן: **באפי נפשה.** ולא בלשון לא שנו ואמתניי כדלעיל:

מתנות כהונה נגזלות. לכדאמרן שאם רצה כהן לדון עם הראשון ידון:

19. קלד, א-ב

רָפ"י

אלמא ספק. מתנות כהונה לקולא דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה: **שבתוך הקמה.** לפני הקוצרים שעדיין לא הגיעו הקוצרים לשם: **הרי.** כל הנמצא בהן לבעה"ב דאין לקט אלא הנושר בשעת קצירה: **העליונים.** חטין העליונים שעל פי החור איכא למימר לקט הן שנשרו מן השבלין בשעת קצירה: **והחתוננים.** שבקרקעיתו של חור: **לבעל הבית.** דקודם קצירה כנסום נמלים שם: **ספק לקט לקט.** אלמא לרבי מאיר גבי מתנות עניים וה"ה למתנות כהונה ספיקא לחומרא וסתם מתני' ר"מ היא וקתני ספיקא לקולא: **אל תקניטני.** דהא דקתני ספק לקט לקט יחידאה היא שאיני שונה אותה כמו ששנית דברי ר"מ אלא דברי ר' יהודה בן אגרא משום ר"מ: **א"ל. ר"ל.** **אל תשנה אותה אלא בלשון בן תדל.** אפי' אין אתה שונה אותה אלא בשם שוטה שבעולם ששמו בן תדל אפילו הכי קשיא לך דהא טעמא קאמר למילתיה: **אילמא בדינין.** לראות לו זכות בדיון: צדק משלך ותן לו: **פרה.** כשנולד לך ספק זה במתנותיה ואתה מעמידה על חזקתה הראשונה הרי היא פטורה שהרי בחזקת של עובד כוכבים היתה עומדת: **קמה.** כשנולד לך ספק בלקט ואתה מעמידה על חזקתה חזקת חיוב הוא דמעולם היא עומדת לכך דשל ישראל היא: חיוב חלה הכל הולך אחר גלגולה משגלגל בה הוי חיובה וגלגול העובד כוכבים פוטר דכתיב (במדבר טו) עריסותיכם אם עד שלא נתגייר נתגלגלה פטור אם ספק חייב גרסינן:

מִתְנִיתִין

גד שנתגייר והיתה לו פרה:
נשחטה: עד שלא נתגייר - פטור.
משנתגייר - חייב.
ספק - פטור,
שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

גְּמָרָא

כי אתא רב דימי אמר:
רמי ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן:
תנן:
"ספק - פטור".
אלמא: ספיקא - לקולא.
ורמיהו:

"חורי הנמלים שבתוך הקמה - הרי אלו של בעל הבית,
ושלאחר הקוצרים - העליונים לעניים,
והחתוננים של בעל הבית.
רבי מאיר אומר:
הכל לעניים,
שספק לקט לקט" (פאה ד, יא)!

אמר ליה:
אל תקניטני,
שבבלשון יחיד אני שונה אותה.

דְּתַנְיָא:

"רבי יהודה בן אגרא אומר משום רבי מאיר:
ספק לקט - לקט,
ספק שחקה - שחקה,
ספק פאה - פאה".

אמר לו:
אל תשנה אותה אלא בלשון בן תדל,
והא טעמא קאמר!

דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ:

מאי דכתיב: "עני ורש הצדיקו" 509 (תהילים פב, ג).
מאי "הצדיקו"?
אילמא: בדינים - והא כתיב: "ודל לא תהדר בריבו" (שמות כג, ג).
אלא צדק משלך ותן לו.

אָמַר רַבָּא:

הכא, פרה - בחזקת פטורה קיימא,
קמה - בחזקת חיובא קיימא.

אָמַר לִיה אַבְיִי:

והרי עישה: "נעשית עד שלא נתגייר - פטור מן החלה,
משנתגייר - חייב,
ספק - חייב" (חלה ג, ו)!

אמר ליה:
ספק איסורא - לחומרא,

סֶפֶק מְמוּנָא - לְקוּלָּא.

רַס"י

חלה. ספק איסורא שיש בה עון מיתה הלכך לא סמכינן אחזקה אבל מתנות אין בהן קדושה אלא דין ממון והמוציא מחבירו עליו הראיה:

קרבן אשתו. ספק ילדה כשהיתה עובדת כוכבים ספק משנתגיירה מביאה קרבן דספק איסור כרת הוא לאכול בקדשים עד שתביא כפרה דמחוסר כפורים אסור בקדשים וענוש כרת:

וחלה. ספק מיתה:

ובכור בהמה טהורה. ספק כרת לשוחטו בחוץ וצריך להמתין עד שיסתאב דתו לית ביה אלא דין ממון ואוכלו הוא במומו:

ובכור. פטר חמור כמאן דאמר בבכורות (דף ט:): אסור בהנאה עד שיפדנו וצריך להפריש עליו טלה לפדיונו לאפקועי איסוריה ומעכב הטלה בידו והוא שלו דשה של פדיון לא רמיא קדושה עליה אלא ממונא דכהן הוא וכיון דספק הוא המוציא מחבירו עליו הראיה:

ראשית הגז כו'. כל הנך כולחו לא רמיא איסורא עליהו אלא ממונא הילכך ספיקן לקולא:

ופדיון פטר חמור. כדפרישית מפריש טלה והוא לעצמו:

קמה אקמה רמי עליה. מתניתא אחריתי אשכח לר"מ דפטר בקמה של גר ספק נקצרה קודם שנתגייר ספק משנתגייר ורמייה אהא דקתני ספק לקט לקט ושני ליה בלשון בן אגרא אני שונה אותה:

דְּאָמַר רַב הַסְּדָא,

וְכֹן תִּנְי רַבִּי חֵיִיא:

שְׁמוּנָה סִפְקוֹת נֶאמְרוּ בְּגַר,

אֲרַבְעַ - לְחַיִּיב,

וְאֲרַבְעַ - לְפִטוֹר.

קָרְבַּן אִשְׁתּוֹ,

וְחָלָה,

וּבְכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה,

וּבְכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה - לְחַיִּיב.

קַלְדַּב, רֵאשִׁית הַגִּז,

וְהַמִּתְנוֹת,

וּפְדִיּוֹן הַבֵּן,

וּפְדִיּוֹן פֶּטֶר חַמּוֹר - לְפִטוֹר.

כִּי אֵתָא רַבִּין אֲמַר:

קָמָה אֲקָמָה רְמִי לִיָּה.

20. קלד, ב

רש"י

בכישור מקום: **אין מביאין**. אין צריך ישראל לטרוח ולהביא תרומה מן הגורן לעיר ליד כהן אלא כהן הולך ומביאה: **ואם אין שם כהן כו'**. אלמא בעי לאפרושה ולאצנועה עד דמשכח כהן הי"נ בעי לאצנועה עד דמשכח עניים: **שאני תרומה דטבלה**. אוסרת הכל עליו משום טבל לפיכך על כרחו צריך להפריש: **למלוג בעגלים**. שמולגין אותן ברותחין עם עורן ואוכלין אותן עם העור: **אין רשאי להפשיט את הזרוע**. אלא נותנו לכהן כמו שהוא בעורו: **הראש לא יפשיט את הלחי**. כדמרבינן לקמן מקרא יתירא שאף הצמר שבראש כבשים הוא חייב ליתן לו וכ"ש העור: **ואם אין שם כהן**. לתת לו המתנות: **מעלים אותם בדמים**. שם את דמי המתנות ואוכל המתנות ונותן דמיהם לכהן הבא ראשון: **נתינה כתיבא בהו**. ועליו ליתן לכהן: **אלא תעזוב יתירא**. דכתיב בלקט למה לי חד בקדושים תהיו וחד בשור או כשב לאו לרבווי שאפילו במקום שאין עניים שעליו להצניעם עד שימצא עניים: **חייב בפרט ובעוללות כו'**. אע"ג דהפקר פטור מכולם דבכולהו כתיב קצירך כרמך ולא של הפקר ובכולהו תנן כל שהוא אוכל ונשמר פרט לשל הפקר להכי אהני תעזוב יתירא דכתיב בכולהו לאתווי הפקר כי האי גוונא דהדר איהו וזכה ביה. בלקט ופאה כתיב תעזוב יתירא חד בקדושים תהיו וחד בשור או כשב ופרט בכרם היינו לקט. עוללות חד בקדושים תהיו וכרמך לא תעולל וחד במשנה תורה (כד) כי תבצור כרמך לא תעולל אחריך. שכחה חד גבי שכחת אילן וחד גבי שכחת כרם דאמרינן לעיל (דף קלא.) אחריך זו שכחה:

לוי זרע בכישור ולא הווי עניים למשקל לקט. אתא לקמיה דרב ששת, אמר ליה: **"לעני ולגר תעזוב אותם"**⁵¹⁰ (ויקרא יט, י) - ולא לעזרבים, ולא לעטלפים.

מיתבי:

"אין מביאין תרומה: לא מגורן לעיר, ולא ממדבר לשוב. ואם אין שם כהן - שוכר פרה ומביאה, מפני הפסד תרומה!"

שאני תרומה דטבלה, ולא סגיא דלא מפריש לה.

והרי מתנות דלא טבלי,

ותניא: **"מקום שנהגו: למלוג בעגלים - לא יפשיט את הזרוע, להפשיט את הראש - לא יפשיט את הלחי. ואם אין שם כהן - מעליו אותו בדמים, ואוכלו, מפני הפסד כהן!"**

שאני מתנות כהונה, ד'נתינה'⁵¹¹ כתיבא ביה.

השתא דאתית להכי, תרומה נמי 'נתינה'⁵¹² כתיבא ביה!

ואלא **"תעזוב"**⁵¹³ (ויקרא יט, י; כג, כב) יתירא למה לי!

לכדתניא:

"המפקיר את פרמו ולשחר השנים ובצרו: חייב: בפרט, ובעוללות, ובשכחה, ובפאה. ופטור: מן המעשרות."

⁵¹⁰ ומרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אתם אני ה' אלהיכם

⁵¹¹ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הנזב אם שור אם שיה ונתן לפהו הידע והלחיים והקבה (דברים יח, ג)

⁵¹² ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו (דברים יח, ד)

⁵¹³ ומרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אתם אני ה' אלהיכם (ויקרא יט, י)

ובקצרכם את קציר ארצכם לא תמלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אתם אני ה' אלהיכם (ויקרא כג, כב)

21. קלד, ב

רש"י

שקא דדינרי. דינרי זהב ששלחו ממקום. אחר לבני הישיבה: ואיבעית אימא אדם חשוב. כגון ממונה ראש ישיבה יכול לקדם ולזכות שהרי עליו לגדלו ולהעשירו אפילו משלו וכ"ש ממאי דאתי ליה מעלמא:

ההוא שקא דדינרי דאתא לבי מדרשא, קדים רבי אמי וזכה בהן.

והיכי עביד הכי?! והא פתיב "ונתן"⁵¹⁴ (דברים יח, ג) - ולא שיטול מעצמו!

רבי אמי נמי לענייני זכה בהן.

ואיבעית אימא:
אדם חשוב שאני.

דתניא:

"והכהן הגדול מאחיו"⁵¹⁵ (ויקרא כא, י) - שיהא גדול מאחיו: בנוי, בחכמה, ובכשר.

אחרים אומרים:

מנין שאם אין לו, שאחיו הנהנים מגדליו אותו?
תלמוד לומר: "והכהן הגדול מאחיו" - גדלהו משל אחיו.

⁵¹⁴ וזה יהיה משיפט הכהנים מאת העם מאת זכתי הנזכר אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרע והלחיים והקמה
⁵¹⁵ והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם

22. קלד, ב

רַס"י

מתני'
מן פרק של ארכובה. ארכובה הנמכרת עם הראש:
עד כף של יד. עצם רחב של כתף שקורין אשפלדו"ן:
והוא של נזיר. וכן זרוע בשלה האמור בנזיר (במדבר ו) כך ניטלת:
וכנגדו ברגל שוק. האמור בשלמים (ויקרא ז) נמי הוי שתי עצמות מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא דהיינו כל הירך:
סובך של רגל. היינו פרק שבין הקולית ועצם אמצעי:
הפרק של לחי. אצל הצדעים וחותרך כלפי מטה עד פיקה של גגרת עד שיפוי כובע שהוא פקעיתא ופתחה של קנה בית הבליעה דהיינו לחיים התחתונות עם הלשון:

גמ'
הזרוע. ונתן לכהן הזרוע:
כדאמר רבא. בפרק גיד הנשה (לעיל דף צא.) אליבא דרבי יהודה דאמר אינו נוהג אלא באחת והדעת מכרעת של ימין:
 ה' דהלחיים למאי אתא:
חלב של הקבה וחלב שבתוך הקבה. חלב הקרום:
כהנים נהגו בו עין יפה. שלא ליטלו מן הבעלים אלמא דמדאורייתא של כהנים הוא דנפקא ליה מה"א יתירא והקבה:
דורשי חמורות. מקראות הסתומים:
היו אומרים. מנלן דשל ימין מהכא:
יד. שנותנין. לכהן כנגד ידו של פנחס שעל כך ניתנה לו ברית כהונת עולם וזה שכרו ואיזו יד שעושה מלחמה הוי אומר של ימין:

מתניתין
איזהו הזרוע?
מן הפרק של ארכובה עד כף של יד,
והוא של נזיר.
וכנגדו ברגל - שוק.
רבי יהודה אומר:
שוק - מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל.
אי זהו לחי?
מן הפרק של לחי עד פיקה של גגרת.

גמרא
 תנו רבנן:
"הזרוע"⁵¹⁶ (דברים יח, ג) - **זה זרוע ימין.**
אתה אומר זה זרוע ימין, או אינו אלא זרוע שמאל?
תלמוד לומר: "הזרוע".

מאי תלמודא?
כדאמר רבא:
"הירך"⁵¹⁷ (בראשית לב, לג) - **המיומנת שבירך.**
הכא נמי "הזרוע" - המיומן שבזרוע.

"והלחיים" - למאי אתא?
 להביא צמר שבראש כבשים, ושער שבזקן תישישם.

"והקבה" - למאי אתא?
 להביא חלב שעל גבי הקבה, וחלב שבתוך הקבה.

דאמר רבי יהושע:
"כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים."
 טעמא דנהגו,
 הא לא נהגו - דידיה הוא.

דורשי חמורות היו אומרים:
 הזרוע - כנגד היד.
 וכן הוא אומר: (במדבר כה, ז) **"ויקח רומח בידו"**⁵¹⁸.
 ולחיים - כנגד תפלה.
 וכן הוא אומר: **"ויעמוד פנחס ויפלל"**⁵¹⁹ (תהילים קו, ל).
 קבה - כמשמעה.
 וכן הוא אומר: **"וזאת האשה אל קבתה"**⁵²⁰ (במדבר כה, ח).

⁵¹⁶ וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שיה ונתן לפהו הזרוע והלחיים והקבה
⁵¹⁷ על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה
⁵¹⁸ ויורא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו
⁵¹⁹ ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה
⁵²⁰ ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל

וְתֵנָּא מֵייתֵי לָהּ יַמְהַקָּא:

"שׁוֹק הַיָּמִין"⁵²¹ (ויקרא ז, לב) - אֵין לִי אֶלָּא שׁוֹק הַיָּמִין, זְרוּעַ מוֹקֵדְשִׁין מִנִּין?

תְּלַמּוּד לֹזְמַר: "תְּרוּמָה".

זְרוּעַ חוּלִין מִנִּין?

תְּלַמּוּד לֹזְמַר: "תְּתַנּוּ".

רש"י

זרוע המוקדשין. של איל נזיר:

ת"ל תתנו. תרומה לכהן:

זרוע חולין. מתנות כהונה:

23. קלד, ב

רש"י

ובית שחיטה עמה. היינו תופס בעומק הצואר באלכסון יותר מן הפיקה:
לעולם עד הפיקה ולא קשיא.
 ברייתא דקרי לה בית שחיטה ר' חנינא היא דמכשיר שחיטה למעלה מבית הבליעה ומתניתין דלא קרי לה בית שחיטה רבנן היא:
ואיבעית אימא. ברייתא נמי רבנן היא והאי עמה דקתני לאו עם הלחי אלא עם הבהמה היה נשאר בית שחיטה והלחי ניטל עם הפיקה:

"איזהו לחי?
 מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרגרת".

והתניא:
 "נוטלה ובית שחיטה עמה!"

לא קשיא:
 הא - רבנן,
 והא - רבי חנינא בן אנטיגנוס.

דתניא:
 "מוגרמת - פסולה.
 העיד רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת - שהיא כשרה".

איבעית אימא:
 הא והא - רבנן:
 ומאי "עמה"?
 עמה דבהמה.

הדרן עלך הזרוע והלחיים